

Ἡ ΦΩΝΗ ΤΗΣ

ΘΡΟΘΟΞΙΑΣ

«ΣΤΗΚΕΤΕ ΚΑΙ ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ» (Β' ΘΕΣΣΑΛ. Β' 15)

«Οὐκ ἀρνησόμεθά σε

Φίλη Ὁρθοδοξία...»

ΙΑΡΥΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΠΟΡΙΔΗΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1928

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΝΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ - ΙΑΝ. 2015 ΕΤΟΣ 87ο ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 984α ΑΘΗΝΑΙ (Τ.Κ. 106 82) ΟΔΟΣ ΚΑΝΙΠΤΟΣ 32 (Γ' ΟΡΟΦΟΣ)

Ο ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἐ ἀφορμῆς τοῦ Νόμου 4301 περὶ τῆς Νομικῆς Μορφῆς τῶν Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων καὶ τῆς ἀναγκαιότητος ἢ μὴ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν νὰ κάνει χρῆση τῶν δυνατοτήτων του, ἠγέρθησαν πολλές καὶ ἀντικρουόμενες ἀπόψεις ἐκ μέρους ἀπλῶν πιστῶν καὶ Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους ἀλλοτρίων -ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας μας παραγόντων- οἱ ὅποιοι «ὡς λέοντες ὠρυόμενοι περιπατοῦν ζητοῦντες τίνα καταπίωσι» (πρβλ. Α' Πέτρου Ε' 8).

Στὴν πρώτη κατηγορία ὡς καλοπροαίρετος Κληρικός τῆς Ἐκκλησίας μας ἀνήκει ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος π. Νικόλαος Δημαρᾶς, ὁ ὅποιος ὅταν ἐπληροφορήθη τὰ τοῦ νέου αὐτοῦ νόμου, ἀντιδρῶντας ἐξ ἐνστίκτου (ἔπειτα ἀπὸ ἀντιδράσεις πιστῶν, οἱ ὅποιοι ἐκλήθησαν νὰ υπογράψουν σχετικὲς αἰτήσεις καὶ τοῦ γνωστοποίησαν τὸ θέμα - ὅπως δήλωσε), ἔστειλε ἓνα σύντομο πρῶτο ἠλεκτρονικὸ μήνυμα, ἐκφράζοντας τὶς ἀνησυχίες του, ὡς ὤφειλε, πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Καλλίνικο. Δυστυχῶς τὸ μήνυμα κοινοποιήθηκε καὶ σὲ ὀρισμένους ἄλλους ἀποδέκτες, κάποιοι ἐκ τῶν ὁποίων ἐθεώρησαν καλὸ νὰ τὸ ἀναμεταδώσουν σὲ ἄλλους, καὶ ἐξ αὐτῶν κάποιοι σὲ ἄλλους κ.ο.κ., μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαδοθῆι εὐρύτατα τὸ ἀρχικὸ ἐκεῖνο μήνυμα, πρὶν ἀκόμη λάβει γνώση ὁ ἴδιος ὁ Μακαριώτατος! Τὸ μήνυμα αὐτὸ δὲν ἦταν τελεσίδικο, διατύπωνε κάποιες ἐπιφυλάξεις καὶ κατέληγε στὸ αἶτημα νὰ δοθῆι περισσότερος χρόνος γιὰ τὴν περαιτέρω μελέτη τοῦ ζητήματος.

Ὁ Μακαριώτατος εὐθὺς ὡς ἔλαβε γνώση, συνεκάλεσε εὐρεῖα σύσκεψη στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, παρόντος τοῦ ἰδίου, Ἀρχιερέων, νομικῶν καὶ θεολόγων, καθὼς καὶ τοῦ π. Νικολάου Δημαρᾶ. Κατὰ τὴν σύσκεψη αὐτή, ἀναλύθηκαν οἱ παράμετροι τοῦ νέου νόμου καὶ δόθηκαν ὅλες οἱ ἀναγκαῖες διευκρινίσεις. Ἐπειτα ἀπὸ τὴν σύσκεψη, ὁ π. Νικόλαος Δημαρᾶς, ἂν καὶ διατήρησε κάποιες ἐπιφυλάξεις σχετικὰ μὲ τὸν νόμο, παρεδέχθη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη εἶναι ἰκανή, ὅπως καὶ στὸ παρελθόν, νὰ δώσει λύσεις στὰ ὅσα ζητήματα παραμένουν καὶ ἐπιβεβαίωσε τὴν ἐμπιστοσύνη του στοὺς χειρισμοὺς τῶν Ἐπισκόπων. Αὐτὰ τὰ τρία

χαρακτηριστικά αποτυπώνονται και στην Γνωμοδότηση που απέστειλε στην Ίερά Σύνοδο λίγες ημέρες αργότερα¹.

Καταλυτικό και αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της τελικής γνώμης του π. Νικολάου απέτέλεσε ή (όπως ο ίδιος χαρακτήρισε) «άψογη και μοναδική από θεολογικής και πατερικής απόψεως Όμολογία Πίστεως, που για τον ένδοξο αγώνα της Αγιωτάτης Έκκλησίας μας είναι το Α και το Ω, στην όπαιά μάλιστα συμπεριλαμβάνονται οί ασφαλιστικές δικλίδες τών Ίερών Κανόνων και τών αποφάσεων τών Οίκουμενικών Συνόδων, οί όποίες υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης Νόμου ή οίασδήποτε άλλης Καταστατικής ρυθμίσεως!»

Η παρούσα έννημέρωση έτέθη ύπ' όψιν τόσο του ίδιου του π. Νικολάου Δημαρά, όσο και τών Καθηγητών της Νομικής οί όποίοι αναφέρονται στην έρωταπόκριση 23 και στην τελική της μορφή συμπεριελήφθησαν οί παρατηρήσεις τους.

Άς δοϋμε όμως την υπόθεση όπως έχει έξ αρχής, προσπαθώντας άφ' ενός να καλύψουμε τις άπορίες τών καλοπροαιρέτων, και άφ' έτέρου να έμφράξουμε τά στόματα τών ως ώρνομένων λεόντων κακοπροαιρέτων που προαναφέραμε.

1. Τι νέο εισάγει ό νόμος 4301;

Ό νόμος αυτός παρέχει στην Έκκλησία ένα εργαλείο. Πρόκειται για μία νέα μορφή νομικής προσωπικότητας. Η Έκκλησία μας μέχρι τώρα είχε χρησιμοποιήσει τά διαθέσιμα από τó Έλληνικό νομικό σύστημα νομικά πρόσωπα της μορφής του Σωματείου και της Αστικής Έταιρείας. Οί Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί οργανώθηκαν ήδη από τó 1925 σωματειακώς, συστήνοντας την Έλληνική Θρησκευτική Κοινότητα τών ΓΟΧ. Αργότερα οργανώθηκαν ως Σωματεία και άλλες Θρησκευτικές Κοινότητες σε διάφορες πόλεις της χώρας μας. Ομοίως και Μοναστήρια της

Έκκλησίας μας προσέλαβαν τή Νομική μορφή του Σωματείου ή (στις περισσότερες περιπτώσεις) της Αστικής Έταιρείας, νομική μορφή τήν όποιαν επέλεξαν για να περιβληθούν και κάποιες από τις Μητροπόλεις της Έκκλησίας μας.

2. Τι είναι ή νομική προσωπικότητα;

Η νομική προσωπικότητα είναι ένα νομικό «κατασκεύασμα», με τή βοήθεια του όποιου μπορούν να αναγνωριστούν σε συλλογικότητες, σε ομάδες προσώπων, δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις, σαν να είναι ένα φυσικό πρόσωπο. Παράδειγμα δικαιώματος, που έχει ένα νομικό πρόσωπο, είναι να μπορεί να διαθέτει ιδιοκτησία περιουσίας. Η περιουσία ενός νομικού προσώπου δεν ανήκει στα πρόσωπα που μετέχουν σε αυτό, αλλά σε κάποιο άλλο πρόσωπο που είναι συλλογικό, τó Νομικό Πρόσωπο. Παράδειγμα υποχρεώσεως είναι τó να ελέγχεται και να φορολογείται από τις κρατικές αρχές. Όπως ένας άνθρωπος, ένα φυσικό πρόσωπο, μπορεί να διαθέτει περιουσία, αλλά φορολογείται από τó κράτος και ελέγχεται για τή νομιμότητα τών πράξεών του, έτσι και τó νομικό πρόσωπο. Κανένας πολίτης όποιουδήποτε κράτους δεν μπορεί να έχει τήν άπαιτηση να έχει μόνο δικαιώματα και όχι υποχρεώσεις. Αυτό ισχύει και για τά νομικά πρόσωπα. Αλλά, ό πολίτης έχει ασφαλώς τήν άπαιτηση τά δικαιώματά του και οί υποχρεώσεις του να είναι λογικές και σύννομες· τó ίδιο πρέπει να απαιτούμε και για τά νομικά πρόσωπα.

3. Χρειάζεται ή Έκκλησία να χρησιμοποιεί Νομικά Πρόσωπα;

Η άπάντηση είναι ναί, για πολλούς λόγους. Κυρίως για να διασφαλίζει τούς λατρευτικούς χώρους και τήν άπρόσκοπτη λειτουργία τους. Άν δεν χρησιμοποιήσουμε Νομικά Πρόσωπα, για να διασφαλίζονται οί λατρευτικοί μας χώροι (Ναοί, Μοναστήρια), αυτοί θα πρέπει να ανήκουν κατ' ανάγκην σε φυσικά πρόσωπα, μετά τήν έκδημία τών όποιων θα γίνονταν αντικείμενο διεκδικήσεως από τούς

¹ Τήν Γνωμοδότηση αυτή μπορείτε να δείτε ΕΔΩ: <http://ecclesiagoc.gr/images/stories/ArticlesPDF/GnomotisFinal.pdf>

κληρονόμους τῶν φυσικῶν προσώπων, οἱ ὅποιοι μπορεῖ νὰ εἶναι ἀδιάφοροι, ἄθελτοι, ἢ καὶ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας. Πολλοὺς Ναοὺς καὶ Μοναστήρια ἀπώλεσε ὁ Ἴερὸς μας Αγῶνας ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτία. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἡ Ἴερὰ Μονὴ Ἄξιόν Ἔστι Βαρυμπόμπης Ἀττικῆς. Ἀνήκε στὸν κτήτορά της Ἱερομόναχο Γόρδιο. Τελικὰ ἡ Μονὴ κατέληξε στὰ χέρια τῶν Ἀγιορειτῶν Μνημονευτῶν τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἡ ὁποία τὴν διεκδίκησε βάσει τοῦ Νόμου, ὅτι οἱ Μοναχοὶ κληρονομοῦνται ἀπὸ τὰ Μοναστήρια ποὺ εἶχαν καρεῖ Μοναχοί. Αὐτὴ τὴ στιγμή ἡ Μονὴ Βατοπεδίου διεκδικεῖ μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ στὰ δικαστήρια τὸν Ναὸ τῶν Ἁγίων Πάντων Ζακύνθου. Ἄν ἀπέναντί της στὴ δίκη εἶχαμε νὰ παρουσιάσουμε ἕνα Θρησκευτικὸ Νομικὸ Πρόσωπο (Θ.Ν.Π.), ἀντὶ ἕνα Σωματεῖο, θὰ εἶχε ἄλλη βαρῦτητα.

4. Οἱ Νομικὲς Μορφὲς τῆς Ἀστικῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Σωματείου² ποὺ χρησιμοποιοῦσε ἡ Ἐκκλησία μας μέχρι τώρα, δὲν ἐπαρκοῦν γιὰ τὴν κάλυψη τῆς ἀνάγκης αὐτῆς;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὄχι. Τόσο τὸ Σωματεῖο ὅσο καὶ ἡ Ἀστικὴ Ἐταιρεία ἦταν λύσεις ἀνάγκης. Ἄς δοῦμε τὰ χαρακτηριστικὰ τους.

α. Τὸ **Σωματεῖο** εἶναι ἔνωση προσώπων γιὰ ἕναν κοινὸ σκοπὸ (μὴ κερδοσκοπικό). Χρειάζεται 20 ἄτομα γιὰ νὰ ἰδρυθεῖ, καὶ ὁ τρόπος λειτουργίας του περιορίζεται ἀπὸ τὶς διατάξεις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα, ποὺ προβλέπει ἀνώτατη διοίκηση ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν μελῶν, διεξαγωγή ἐκλογῶν, θητεία ὀργάνων κ.λπ.. Πολλὲς Τοπικὲς Θρησκευτικὲς Κοινότητες καὶ Ἐνορίες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ κάποια Μοναστήρια μας προτίμησαν αὐτὴ τὴ νομικὴ μορφή. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρχικῶν ἰδρυτῶν πρέπει νὰ εἶναι τουλάχιστον 20, γι' αὐτὸ δὲν προτιμήθηκε ἀπὸ τὰ περισσότερα μοναστήρια.

² Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὲς τὶς δύο μορφὲς Νομικῆς Προσωπικότητας, ὑπῆρχε καὶ ἡ δυνατότητα τῆς μορφῆς τοῦ Ἰδρύματος, ὅμως ἡ Ἐκκλησία μας δὲν ἔκανε χρῆση αὐτοῦ τοῦ εἴδους νομικῆς προσωπικότητος σὲ καμία ὀργανωτικὴ της μονάδα, γι' αὐτὸ δὲν ἀναφερόμαστε σὲ αὐτό.

Τὸ σύστημα διοικήσεως ἀπὸ ΔΣ μέσω ἐκλογῶν ἀπὸ Γενικὴ Συνέλευση μελῶν δὲν ὑφίσταται στὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία μας κατ' ἀνάγκην τὸ δέχθηκε, μὴ ἔχοντας ἄλλη ἐπιλογή. Αὐτὸ τὸ σύστημα ἐξοβελίζει ἐντελῶς τοὺς Κληρικοὺς ἀπὸ τὴν διοίκηση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ εἰσάγει τὸν κομματισμὸ. Δημιουργοῦνται φατρίες καὶ ἔριδες ἀνάμεσα στὰ μέλη τῶν Σωματείων. Καὶ ἐμφανίζεται τὸ ἀντικανονικὸ ἕως καὶ ἐκτροματικὸ φαινόμενο νὰ διοικοῦνται οἱ Ἐκκλησίες ἀπὸ Προεδρεῖα λαϊκῶν. Στὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία Πρόεδρος εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος, λ.χ. στὴν ὑμνολογία ἀποκαλεῖται «Πρόεδρος τῶν Μυρέων». Ὁ Δημητριάδος Γερμανός, ὅταν τὸ 1908-1909 ἐπιχειρήθηκε ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνηση, νὰ ἀλλάξει τὸ σύστημα διορισμοῦ τῶν Ἐπιτρόπων καὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν (ἀντὶ νὰ διορίζονται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο, νὰ ἐκλέγονται), ἀντέδρασε μὲ σφοδρότητα ὑπερασπιζόμενος τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας. Τότε κέρδισε τὴ μάχη. Ὅταν ἀργότερα ἀνέλαβε τὴν ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας τῶν ΓΟΧ, ἦλθε σὲ σύγκρουση μὲ τὸ ΔΣ τοῦ Σωματείου «Ἑλληνικὴ Θρησκευτικὴ Κοινότητα τῶν ΓΟΧ», ποὺ εἶχε συνηθίσει μέχρι τότε νὰ διοικεῖ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ Κοινότητα νὰ ἀποσχισθεῖ τὸ 1936 καὶ νὰ μείνει στὸ σχίσμα γιὰ περίπου 60 χρόνια. Γιὰ νὰ καλυφθοῦν οἱ ὀργανωτικὲς ἀνάγκες τοῦ Αγῶνος ἰδρύθηκε ἀργότερα (1938) ἡ ΠΘΕΟΚ. Δυστυχῶς καὶ μὲ τὸ ΔΣ τῆς ΠΘΕΟΚ ὑπῆρξαν πολλὲς φορὲς προβλήματα ἀπὸ Προέδρους καὶ ΔΣ, ποὺ ἤθελαν νὰ ἔχουν λόγο γιὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ νὰ παρακάμπτουν Κληρικοὺς καὶ Ἀρχιερεῖς. Νοοτροπία ποὺ ἐνίοτε διαωνίζεται δυστυχῶς μέχρι σήμερα. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρεται, ὅτι κάποια θρησκευτικὰ Σωματεῖα ἔχουν εἰδικὴ πρόβλεψη στὸ Καταστατικὸ τους νὰ μὴ γίνονται δεκτοὶ ὡς μέλη Κληρικοί. Καὶ ἂν κάποιο μέλος τῶν Σωματείων αὐτῶν χειροτονηθεῖ Κληρικός, τὸ διαγράφουν. Τέτοιο ἀντικληρικὸ μένος δὲν ἔχουν οὔτε οἱ Προτεστάντες!

Μόνον τὸ Γενικὸ (Φιλόπτωχο) Ταμεῖο, ποὺ ἰδρυσε ὁ πρ. Φλωρίνης τὸ 1946, τὰ πῆγε καλύτερα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ κινδύνευσε νὰ χαθεῖ, παραμένοντας σὲ ἐξωσυνοδικὰ χέρια τὴν περίοδο

1995-1997 και ως εκ θαύματος επανήλθε υπό τον έλεγχο της Ιεράς Συνόδου.

Η κεντρική Διοίκηση της Εκκλησίας μας, ή Ιερά Σύνοδος, αναγκάστηκε να προσλάβει τη νομική μορφή του Σωματείου το 1996, εκ της πίεσεως των πραγμάτων, για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων της Εκκλησίας μας, και ηγέρθη αντίρρηση από πολλούς ως μη πρόπον. Επί παραδείγματι, η ανώτατη διοίκηση στην Εκκλησία είναι η Σύνοδος κι αυτή δεν μπορεί να προκύπτει από εκλογές μιᾶς Γενικής Συνελεύσεως. Η Ιερά Σύνοδος, κατά την παράδοσή μας, ακολουθεί το καλούμενο αυτοδιαιωσιζόμενο σύστημα. Αυτοδιαιωσιζόμενο σύστημα είναι, όταν τὰ μέλη ενός συλλογικοῦ ὄργανου ἐκλέγουν τοὺς ἀντικαταστάτες τους. Ἔτσι καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἐν Συνόδῳ ἐκλέγουν οἱ ἴδιοι τοὺς ἐπομένους Ἐπισκόπους. Ὅμως, ὁ Ἀστικὸς Κώδικας δὲν ἀποδέχεται αὐτὸ τὸ σύστημα γιὰ τὰ Σωματεῖα, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐκλογικὸ ἀπὸ τῆ Γενικῆ Συνέλευση. Αναγκασθήκαμε νὰ παρακάμψουμε τὸ πρόβλημα αὐτὸ στὴν περίπτωση τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Εκκλησίας ΓΟΧ Ἑλλάδος μὲ καταστατικές ρυθμίσεις, δίνοντας τὸ προβάδισμα στοὺς Ἀρχιερεῖς, ὥστε νὰ ἐκλέγωνται στὸ ΔΣ καὶ ὀρίζοντας 20ετῆ θητεία τοῦ Δ.Σ..

Εἶναι χαρακτηριστικὸ, ὅτι ὁ Ἐκπρόσωπος τῆς λεγομένης Ἀγγλικανικῆς Εκκλησίας Bradshaw Malcolm, κατὰ τὴν συζήτηση στὴν ἀρμόδια Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς γιὰ τὸ νέο νόμο, εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«Ὅσο ἀφορᾷ τὸ γιατί ἡ Ἀγγλικανικὴ Εκκλησία δὲν ἔκανε τίς ἀπαραίτητες ἐνέργειες γιὰ νὰ γίνει σωματεῖο, αὐτὸ δὲν ἦταν ἐφικτὸ γιατί οἱ προηγούμενες νομοθεσίες δὲν ἐπέτρεπαν τὸν ρόλο καὶ τίς ἀρμοδιότητες τοῦ ἐπισκόπου πὸν ὑπάρχει στὴν Ἀγγλικανικὴ Εκκλησία, οἱ ὁποῖες εἶναι ἓνα πολὺ σημαντικὸ κομμάτι τῆς Ἀγγλικανικῆς ταυτότητας καὶ γι' αὐτὸ εἶμαι εὐγνώμων γιὰ τὸ καινούργιο νομοσχέδιο, τὸ ὁποῖο ἐπιτρέπει τὴν καινούργια μορφή».

Θὰ πρέπει νὰ εἴμαστε πολὺ εὐτυχεῖς, πὸν θὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ σύστημα διοικήσεως τοῦ Σωματείου, κάνοντας χρῆση τοῦ νέου νόμου.

β. Ἡ **Ἀστικὴ Ἐταιρεία** μπορεῖ νὰ ἰδρυθεῖ καὶ ἀπὸ 2 ἄτομα μόνον. Μπορεῖ νὰ ἔχει ὅ,τι σύστημα διοικήσεως θέλει καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποψη εἶναι πιὸ εὐέλικτη, ἀλλὰ περιέχει στὴ φύση τῆς τὸν **οἰκονομικὸ** σκοπὸ. Εἰδικώτερα, τὸ ἄρθρο 741 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα, ὀρίζει τὴν ἔννοια τῆς Ἀστικῆς Ἐταιρείας: «Μὲ τὴ σύμβαση τῆς ἑταιρείας δύο ἢ περισσότεροι ἔχουν ἀμοιβαίως ὑποχρέωση νὰ ἐπιδιώκουν μὲ κοινὲς εἰσφορὲς κοινὸ σκοπὸ καὶ ἰδίως οἰκονομικὸ». Καὶ μὲ τὸ ἄρθρο 784: «Ἡ ἑταιρεία τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ, ἂν ἐπιδιώκει οἰκονομικὸ σκοπὸ, ἀποκτᾷ νομικὴ προσωπικότητα, ἐφόσον τηρηθοῦν οἱ ὅροι τῆς δημοσιότητας πὸν ὁ νόμος τάσσει γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ στὶς ὁμόρρυθμες ἐμπορικὲς ἑταιρεῖες». Βέβαια ἓνα Μοναστήρι εἶναι Κοινόβιο, δηλαδὴ διαθέτει κοινὸ ταμεῖο. Τὸ ἴδιο καὶ μία Ἐπισκοπὴ, πρέπει νὰ ἔχει ἓνα κοινὸ ταμεῖο γιὰ τὸ ἔργο τῆς. Ἔτσι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κατακρίνει τὰ Μοναστήρια ἢ τίς Μητροπόλεις πὸν προσέλαβαν αὐτὴ τὴ Νομικὴ Μορφή. Πλὴν ὅμως τὸ κοινὸ ταμεῖο εἶναι τὸ **μέσον** καὶ ὄχι ὁ **σκοπὸς**. Ὁ κύριος σκοπὸς τῶν Εκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν εἶναι **Θρησκευτικὸς** καὶ **ὄχι Οἰκονομικὸς**. Γι' αὐτὸ ἔχουν ἐκφραστεῖ ἐνστάσεις γιὰ τὴ χρησιμοποίηση τῆς νομικῆς Μορφῆς τῆς Ἀστικῆς Ἐταιρείας ἀπὸ ἐκκλησιαστικὲς δομὲς (Νικολακάκη, Γνωμοδότηση, «Νοτάριος» τ.17). Δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι ἀπὸ πέρυσι ἄρχισε νὰ ἐπιβάλλεται σὲ ὅλες τίς Ἀστικὲς Ἐταιρεῖες τέλος ἐπιτηδεύματος, ἀκόμη καὶ ἂν ἀφοροῦν θρησκευτικὰ καθιδρύματα (ὅπως Μοναστήρια) μὲ μηδενικὸ εἰσόδημα.

5. Ἀλλὰ ὁ νέος νόμος προβλέπει διάλυση τοῦ Θρησκευτικοῦ Νομικοῦ Προσώπου ἀπὸ τίς ἀρχὲς γιὰ μία σειρὰ ἀπὸ λόγους, ὅπως «ἂν τὸ ζητήσει ἢ διοικήσῃ του γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο καὶ ἂν τὸ ζητήσει ἢ ἐποπτεύουσα ἀρχὴ ἢ ὁ ἀρμόδιος εἰσαγγελέας: α) ἂν δὲν ἔχει τοὐλάχιστον ἓνα θρησκευτικὸ λειτουργὸ γιὰ διάστημα μεγαλύτερο τῶν ἑξὶ μηνῶν, β) ἂν στὴν πραγματικότητα ἐπιδιώκει σκοπὸ διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ πὸν ὀρίζει ὁ νόμος καὶ γ) ἂν ἡ λειτουργία του ἔχει καταστῆ παράνομη ἢ

**ἀνήθικη ἢ ἀντίθετη πρὸς τὴ δημόσια τάξη».
Αὐτὸ δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον;**

Δὲν εἶναι περισσότερο ἐπικίνδυνον ἀπὸ αὐτὸ πού ἰσχύει ἤδη γιὰ τὰ Σωματεῖα. Μάλιστα ἡ διάταξη περὶ διαλύσεως τῶν Θρησκευτικῶν Νομικῶν Προσώπων εἶναι ἀνάλογη μὲ τὰ ὅσα προβλέπονται γιὰ τὴν διάλυση τῶν Σωματείων: Πρόκειται γιὰ τὰ ἄρθρα: 103-105 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα:

Ἄρθρο 103

Διάλυση τοῦ σωματείου

Τὸ σωματεῖο διαλύεται ὅποτεδήποτε μὲ ἀπόφαση τῆς συνέλευσης τῶν μελῶν.

Ἄρθρο 104

Τὸ σωματεῖο διαλύεται στὶς περιπτώσεις πού προβλέπει τὸ καταστατικό.

Τὸ σωματεῖο διαλύεται μόλις τὰ μέλη του μείνουν λιγότερα ἀπὸ δέκα.

Ἄρθρο 105

Μὲ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου μπορεῖ νὰ διαλυθεῖ τὸ σωματεῖο, ἂν τὸ ζητήσει ἡ διοίκησή του ἢ τὸ ἓνα πέμπτο τῶν μελῶν του, ἢ ἡ ἐποπτεύουσα ἀρχή: 1. ἂν, ἐπειδὴ μειώθηκε ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν του ἢ ἀπὸ ἄλλα αἰτία, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀναδειχθεῖ διοίκηση ἢ γενικὰ νὰ ἐξακολουθήσει νὰ λειτουργεῖ τὸ σωματεῖο σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικό. 2. ἂν ὁ σκοπὸς τοῦ σωματείου ἐκπληρώθηκε ἢ ἂν ἀπὸ τὴ μακρόχρονη ἀδράνεια συνάγεται ὅτι ὁ σκοπὸς του ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ. 3. ἂν τὸ σωματεῖο ἐπιδιώκει σκοπὸ διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνον πού καθορίζει τὸ καταστατικό ἢ ἂν ὁ σκοπὸς ἢ ἡ λειτουργία τοῦ σωματείου ἔχουν καταστῆ παράνομοι ἢ ἀνήθικοι ἢ ἀντίθετοι πρὸς τὴ δημόσια τάξη. (Ἡ § 2 τοῦ ἄρθρου 105 καταργήθηκε μὲ τὸ ἄρθρο 53 ἘισΝΚΠολΔ.).

Ἦπ' ὄψιν, ὅτι καὶ οἱ Ἀστικὲς Ἐταιρεῖες μποροῦν νὰ διαλυθοῦν ἀπὸ τὴν ἐποπτεύουσα ἀρχή τους πού εἶναι -ὅπως καὶ γιὰ τὰ Σωματεῖα- ἡ Περιφέρεια (παλαιότερα ἦταν ἡ Νομαρχία). Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι γιὰ τὶς θρησκευτικὲς κοινότητες ἐποπτεύουσα ἀρχή

εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἐποπτεία, λοιπὸν καὶ δυνατότητα διαλύσεως σὲ περίπτωση ἐκτροπῆς ὑπάρχει καὶ γιὰ τὰ Σωματεῖα καὶ γιὰ τὶς Ἀστικὲς Ἐταιρεῖες. Ἀπλῶς, ὅσοι ἀντιδρῶν στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζουν, διότι δὲν ἔχουν διαβάσει τὸν Ἀστικὸ Κώδικα. Συνεπῶς δὲν εἶναι πιὸ εὐάλωτη ἢ νέα μορφή νομικοῦ προσώπου ἀπὸ τὶς ἤδη ὑπάρχουσες, τὶς ὁποῖες ἤδη χρησιμοποιοῦμε. Νομικὸ πρόσωπο χωρὶς ἐποπτεύουσα ἀρχή καὶ δυνατότητα διαλύσεως, ἂν ἐκτραπεῖ τοῦ σκοποῦ του, δὲν ὑπάρχει.

6. Καὶ ἂν τὸ Κράτος θεωρήσει, ὅτι ἡ ἀντίθεση στὸν Οἰκουμενισμό εἶναι κάτι τὸ ἐξτρεμιστικὸ, κάτι τὸ ρατσιστικὸ καὶ συνεπῶς ἀνήθικο καὶ παράνομο, μὲ τὸ σκεπτικὸ αὐτὸ δὲν θὰ διαλύσει τὰ Θρησκευτικὰ μας Νομικὰ Πρόσωπα;

Ἦδη ἡ Ὁμολογία Πίστεως πού ἔχουμε συντάξει, δηλώνει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀντίθεσή μας στὸν Οἰκουμενισμό. Αναφέρει ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων:

α. Θεωρῶ τὸν Οἰκουμενισμόν ὡς συγκρητιστικὴν παναίρεσιν, τὴν δὲ συμμετοχὴν εἰς τὴν λεγομένην Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, ἀρξαμένην εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Κ' αἰῶνος, ὡς ἀρνησιν τῆς γνησίας Καθολικότητος καὶ Μοναδικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πεποιθῶς ὅτι ὁ ἀποδεχόμενος καὶ συμμετέχων εἰς τὴν αἴρεσιν ταύτην εἶναι πεπτωκὼς περὶ τὴν Πίστιν καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀκοινῶνητος.

β. Ὡσαύτως, ἀπορρίπτω καὶ οὐδόλως ἀποδέχομαι τὸ ἐν ἔτει 1920ῳ Διάγγελμα τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως «Πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», ὡς περιέχον ἐν πλήρει Σχέδιον πρὸς ἐφαρμογὴν ἐν τῇ πράξει τῆς αἰρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ προβλέπον τὴν Ἡμερολογιακὴν - Ἐορτολογικὴν Μεταρρύθμισιν, προετοιμασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ οὕτως ἀποκληθέντος Πανορθοδόξου Συνεδρίου τοῦ 1923 καὶ ἐφαρμοσθεῖσαν ἐν Ἑλλάδι ἐν ἔτει 1924ῳ, τοιοῦτοτρόπως δὲ παραβίασαν τὰς Ἀποφάσεις τῶν τριῶν Πανορθοδόξων Συνόδων τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος.

γ. Ἐν συνεπείᾳ πρὸς τὰ ἀνωτέρω, θεωρῶ ἐπίσης ὡς πεπτωκότας περὶ τὴν Πίστιν τοὺς ἐξ Ὁρθοδόξων συμμετασχόντας εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐν ἔτει 1948^ω καὶ ἀποτελοῦντας ἔκτοτε ἐνεργὰ - ὀργανικὰ μέλη αὐτοῦ, καλλιεργοῦντας οὕτω τὸν λεγόμενον Διαχριστιανικὸν καὶ Διαθρησκειακὸν Οἰκουμενισμόν.

Συνεπῶς δηλώνουμε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή στίς Ἀρχές ρητῶς, ὅτι δὲν δεχόμεστε τὸν Οἰκουμενισμό καὶ ὅτι τὸν θεωροῦμε αἴρεση. Ἄν αὐτὸ νομίζει κανεὶς ὅτι ἀντίκειται στοὺς ὑπάρχοντες νόμους (ἔμεῖς δὲν τὸ νομίζουμε), τότε ἀπλῶς δὲν θὰ ἐγκριθεῖ ἡ αἴτησή μας. Ἄν πάλι, θεωρήσει κανεὶς ὅτι στὸ μέλλον κάποια ἄλλη Κυβέρνηση μπορεῖ νὰ ψηφίσει εἰδικούς νόμους γιὰ νὰ μᾶς διαλύσει, αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ κάνει οὕτως ἢ ἄλλως, εἴτε ἔχουμε Θ.Ν.Π., εἴτε Σωματεῖα, εἴτε Ἀστικές Ἐταιρεῖες. Καὶ γιὰ τὰ Σωματεῖα ἄλλωστε προβλέπεται νὰ διαλύονται, «...ἂν ὁ σκοπὸς ἢ ἡ λειτουργία τοῦ σωματείου ἔχουν καταστεῖ παράνομοι ἢ ἀνήθικοι ἢ ἀντίθετοι πρὸς τὴ δημόσια τάξη...».

7. Στὸ ἄρθρο 7 παρ. 2 τοῦ νέου νόμου ἀναφέρεται, ὅτι «σὲ περίπτωση διάλυσής του, ἡ περιουσία του μπορεῖ νὰ περιέρχεται σὲ ἄλλο θρησκευτικὸ νομικὸ πρόσωπο τῆς αὐτῆς Ὁμολογίας ἢ σὲ συνεστημένη Ἐκκλησία τῆς αὐτῆς θρησκείας ἢ Ὁμολογίας, ἐφόσον αὐτὸ προβλέπεται ρητὰ στὸν κανονισμό του. Ἄλλως, περιέρχεται στὸ Δημόσιο καὶ διατίθεται κατὰ τις διατάξεις περὶ ἐθνικῶν κληροδοτημάτων, γιὰ φιλανθρωπικούς σκοποὺς στὴν περιοχὴ ὅπου τὸ νομικὸ πρόσωπο εἶχε τὴν ἕδρα του». Δὲν κινδυνεύουν, λοιπόν, οἱ Ναοὶ μας νὰ δημευθοῦν ἀπὸ τὸ κράτος, ὅταν διαλύσουν τὰ θρησκευτικὰ μας Νομικά Πρόσωπα μὲ μία πρόφαση καὶ νὰ δωθοῦν στὴν Καινοτόμο Ἐκκλησία;

Στὸ δημόσιο περιέρχονται σὲ περίπτωση διάλυσεως τοῦ νομικοῦ προσώπου, ἂν δὲν προβλέπει ἄλλιῶς ὁ Κανονισμός. Οἱ Κανονισμοὶ μας θὰ προβλέπουν ρητὰ τί θὰ γίνεται ἢ περιουσία σὲ περίπτωση διάλυσεως. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ Σωματεῖα καὶ τις Ἀστικές

Ἐταιρεῖες πού ἤδη ὑπάρχουν. Ὑπάρχει πρόβλεψη στὰ σχετικὰ ἄρθρα. Μάλιστα ὑπάρχουν Σωματεῖα, τὰ ὁποῖα στὸ σχετικὸ ἄρθρο προβλέπουν σὲ περίπτωση διαλύσεώς τους, ἡ περιουσία τους νὰ περιέρχεται στὸν Πανάγιο Τάφο (δηλ. τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων³) ἢ σὲ κάποια Ἁγιορειτικὴ Μονή. Αὐτὰ -κατάλοιπα παλαιότερων ἐποχῶν- ἂν δὲν ἀλλάξουν, ἀποτελοῦν μεγαλύτερο κίνδυνο, διότι παραδίδουν τοὺς κόπους τῶν Παλαιοημερολογιτῶν κατευθείαν στοὺς Οἰκουμενιστές, καὶ δίχως διωγμὸ. Ἄν, πάλι, βρεθεῖ Κυβέρνηση πού κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ θέλει νὰ μᾶς κάνει διωγμὸ (πρᾶγμα πού δὲν διαφαίνεται πρὸς τὸ παρόν), μπορεῖ νὰ διατάξει τὴν διάλυση τῶν ἤδη ὑπαρχόντων Σωματείων μας (καὶ τῶν Ἀστικῶν Ἐταιρειῶν) καὶ τὴ δήμευση τῆς περιουσίας τους. Ὁ θεσμὸς τῶν Σωματείων δὲν μᾶς προσφέρει περισσότερη προστασία σὲ μία τέτοια περίπτωση, ἀπ' ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν Θ.Ν.Π..

8. Στὴν παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 10 προβλέπεται, ὅτι «ἡ ἐποπτεύουσα ἀρχὴ μπορεῖ νὰ προβαίνει σὲ τακτικούς ἢ ἔκτακτους ἐλέγχους γιὰ τὴ διακρίβωση τῆς νόμιμης λειτουργίας τοῦ νομικοῦ προσώπου, οἱ ὁποῖοι περιορίζονται ἀποκλειστικὰ στὴ συνδρομὴ ἢ μὴ τῶν λόγων διάλυσής του». Δὲν εἶναι ταπεινωτικὸ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας νὰ τεθεῖ ὑπὸ ἐποπτεύουσα ἀρχή;

Στὰ Γραφεῖα μας ἔχει γίνει ἐλεγχος ἀπὸ τις Ἀρχές κατὰ τὸ παρελθόν. Πρόσφατα ἔγιναν ἐλεγκοὶ καὶ σὲ Μοναστήρια, πού ἀνήκουν σὲ κάποιες παρασυναγωγές καὶ τὰ ὁποῖα διαθέτουν νομικὴ προσωπικότητα Σωματείου ἢ Ἀστικῆς Ἐταιρείας.

³ Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων εἶναι μία ὁλόκληρη τοπικὴ Ἐκκλησία, ἢ ὁποῖα εἶχε ὀργανωθεῖ ὡς μία ἐνιαῖα Ἀδελφότητα ἤδη ἀπὸ τὸ 326: «Τάγμα τῶν Σπουδαίων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως», συνέχεια τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ τὸ «Ἱερὸν Κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου», ἢ σημερινὴ Ἁγιοταφικὴ Ἀδελφότης. Πάντως, δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων συμμετέχει στὴν αἵρετικὴ Οἰκουμενικὴ Κίνηση, κοινώνει μὲ ὄλες τις λεγόμενες ἐπίσημες οἰκουμενιστικὲς Ἐκκλησίες, καὶ βεβαίως γιὰ μᾶς εἶναι πλήρως ἀκοινωνητο.

Πρέπει να επαναλάβουμε εδώ, ότι εποπτεύουσα αρχή ήδη έχουμε. Για τα Σωματεία μας και τις Αστικές Έταιριες είναι η Περιφέρεια (παλαιά ήταν η Νομαρχία). Για τα Θ.Ν.Π. θα είναι το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Νομικό πρόσωπο δίχως εποπτεία από το Κράτος δεν μπορεί να υπάρξει⁴.

Και εδώ πρέπει να τονισθεί, ότι δεν πρόκειται να τεθεί η Αγία μας Εκκλησία υπό εποπτεύουσα αρχή. Άλλο η Εκκλησία και άλλο το νομικό πρόσωπο. Η νομική προσωπικότητα, είναι ένα νομικό κέλυφος, η ένδυμα που χρησιμοποιεί η Εκκλησία για να καλύψει κάποιες ανάγκες της. Όπως εμείς δεν ταυτιζόμαστε με τα ένδύματά μας, το ίδιο και η Αγία μας Εκκλησία, είτε πρόκειται για την Τοπική εν Ελλάδα Εκκλησία του Χριστού, είτε για τις Επισκοπές, είτε για τις Ενορίες και τα Μοναστήρια, δεν ταυτίζεται με τα νομικά ένδύματα που χρησιμοποιεί. Απόδειξη είναι η

⁴ Είναι αξιοσημείωτο αυτό που αναφέρεται σε Υπόμνημα του Δ.Σ. της Π.Θ.Ε.Ο.Κ. προς την Κυβέρνηση (και μάλιστα του Γεωργίου Παπαδοπούλου), όταν επεχείρησε η Νεοσημρολογητική Εκκλησία να διαλύσει τα Μοναστήρια μας και να τα οικειοποιηθεί: «Τρέφομεν την ακράδαντον πεποίθησιν, ότι θα απαγορεύση εις την εκδηλωθεΐσαν διά του νέου νομοσχεδίου δίωξιν και θα διατάξη την διαγραφήν των αντισυνταγματικών και αντικανονικών ως ανωτέρω διατάξεων. Η Εκκλησία ήμων παρακαλεί την Εθνικήν Κυβέρνησιν, όπως συμφώνως προς την παρ. 3 του άρθρου 16 του νέου Συντάγματος, υποβάλη τους λειτουργούς ήμων ως και ολόκληρον την Εκκλησίαν μας εις Κρατικήν επιτήρησιν, όρίζουσα τα Κρατικά όργανα του έλέγχου και της επιτηρήσεως. Οίκοθεν νοείται, ότι δεν είναι επιτρεπτόν να υποβληθῆ η Εκκλησία μας εις την επιτήρησιν της κρατούσης Εκκλησίας, ήητως απαγορευομένου τούτου, διότι το Σύνταγμα (σ.σ. της δικτατορίας) απαιτεί «Κρατικήν Επιτήρησιν» οίαν εις τους «λειτουργούς της κρατούσης» και ούχι άλλου τινός όργάνου». (Ολόκληρο το υπόμνημα ΕΔΩ: http://ecclesiagoc.gr/images/stories/agies/Biblia/Υπομνημα_theok.pdf). Το αίτημά μας εισακούσθηκε τότε και ματαιώθηκαν τα σχέδια της κρατούσης Εκκλησίας. Ο κίνδυνος όμως δεν παρήλθε, διότι μόλις πριν ένα έτος επιχειρήθηκε να περάσει τροπολογία που έθετε πάλι σε κίνδυνο τα Μοναστήρια μας. (βλ. σχετικώς ΕΔΩ: http://amvon.blogspot.gr/2014/01/blog-post_28.html#more).

δυνατότητα να αλλάζει νομικά μορφώματα, αν νομίζει ότι κάτι άλλο μπορεί να την εξυπηρετήσει καλύτερα. Όπως όταν πέφτει ή θερμοκρασία κάποιος ένδύεται θερμότερα ρούχα, έτσι και η Εκκλησία μπορεί να προσλαμβάνει διάφορες νομικές μορφές ανάλογα με την εποχή, τον τόπο και το περιβάλλον.

Κατά την εποχή των διωγμών της ρωμαϊκής περιόδου, η Εκκλησία είχε προσλάβει τη νομική μορφή των ταφικών συλλόγων. Οί κατακόμβες της Ρώμης ανήκαν όχι σε φυσικά πρόσωπα, αλλά σε ένα είδος νομικών προσώπων της εποχής, που ονομάζονταν «ταφικοί σύλλογοι» (collegia funeraticia). Οί ρωμαϊκές αρχές κατεδίωκαν τους χριστιανούς, τους θανάτωναν και δήμευαν τις περιουσίες τους, αλλά οί ταφικοί σύλλογοι ήταν αναγνωρισμένοι και η περιουσία τους ήταν ανεξάρτητη από την περιουσία των μελών τους. Γι αυτό και διασώθηκαν οί κατακόμβες.

Έπειτα ο Μ. Κωνσταντίνος έδωσε δικαιώματα στους Εκκλησιαστικούς Όργανισμούς (Ναούς, Επισκοπές) να έχουν περιουσία, όπως είχαν και οί ειδωλολατρικοί ναοί μέχρι τότε. Αυτό γινόταν με αυτοκρατορικά διατάγματα.

Επί τουρκοκρατίας, αυτό συνεχίσθηκε, αλλά τα αυτοκρατορικά διατάγματα αντικαταστάθηκαν από σουλτανικά φιρμάνια. Οί Ναοί, οί Μονές, οί Επισκοπές και τα Πατριαρχεία είχαν δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Μπορούσαν να έχουν περιουσία, να δανείζονται χρήματα, αλλά είχαν και υποχρεώσεις (να πληρώνουν φόρους, τις δόσεις των δανείων κ.λπ). Μάλιστα οί Αυτοκέφαλες Αρχιεπισκοπές Αχρίδος και Σεβρίας καταργήθηκαν επί Τουρκοκρατίας, λόγω χρεών. Είχαν δανεισθεί χρήματα (για να πληρώνουν «μπαξίσια» στους Όθωμανούς και να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους) και μη δυνάμενες να τα εξοφλήσουν, πτώχευσαν και διαλύθηκαν έντασσόμενες στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αυτό σημαίνει, ότι είχαν νομική προσωπικότητα με τη σημερινή έννοια του όρου.

Το ίδιο ισχύει και κατά την περίοδο μετά την ίδρυση του Έλληνικού Κράτους, όταν αναγνωρίστηκε η νομική προσωπικότητα των Μονών, Ενοριών, Μητροπόλεων και (αργότε-

ρα) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅταν ἀναγνωρίσθηκε σὲ αὐτὲς τὸ καθεστῶς Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου.

Τώρα, σχετικὰ μὲ τὴν ἐποπτεύουσα ἀρχή. Ἐνῶ γιὰ τὰ νομικά μας πρόσωπα μέχρι στιγμῆς ἐποπτεύουσα ἀρχή ἦταν οἱ κατὰ τόπους Νομαρχίες, γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ὡς ὁλότητα -ἂν καὶ χωρὶς νομικὴ προσωπικότητα τότε- ἐποπτεύουσα Ἀρχή ἦταν τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, τὸ ὁποῖο πολλακίς προστάτευσε τὴν Ἐκκλησία μας ἀπὸ τὶς ἀρπακτικὲς διαθέσεις τῶν Νεοσημερολογιτῶν Δεσποτάδων. Ὁ τότε Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἀντώνης Τρίτσης (τὸ 1987), σὲ ἔγγραφό του πρὸς ἄλλον Ὑπουργό, ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«Ἵστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω, ὡς ἀρμόδιος μὲ τὴν **κρατικὴ ἐποπτεία** καὶ τὴν **προστασία** τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παλαισημερολογιτῶν Ὑπουργός, σὰς παρακαλῶ νὰ ἀποδεχθεῖτε τὸ αἴτημά τους καὶ νὰ ἐπιτρέψετε τὴν συνέχιση τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τους στὴν πόλη τῆς Δράμας»⁵.

Ἀλλὰ καὶ παλαιότερα, ὁ σχισματικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ὁμολογοῦσε στὴ Σύνοδό του, ὅτι «ἡ μὲν Ἀστυνομία, τῇ ἐνεργείᾳ τῶν κατὰ τόπους Ἱεραρχῶν, συλλαμβάνει (τοὺς παλαισημερολογίτας ἱερεῖς), τὸ δὲ Ὑπουργεῖον διατάσσει τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν».

9. Ἐχει εἰπωθεῖ, ὅτι ἂν περιβληθοῦμε τὴ νομικὴ προσωπικότητα τοῦ Θ.Ν.Π., θὰ ἐξομωθοῦμε μὲ τὶς κοινότητες τῶν διαφόρων αἰρετικῶν καὶ ἀλλοθρήσκων, πού δροῦν στὴν πατρίδα μας.

Μὲ τὸ σκεπτικὸ αὐτὸ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦμε οὔτε τὶς νομικὲς μορφὲς τοῦ Σωματείου ἢ τῆς Ἀστικῆς Ἐταιρείας, τὶς ὁποῖες ἐπίσης χρησιμοποιοῦν ἐδῶ καὶ δεκαετίες διάφορες ἑτερόδοξες ἢ ἑτερόθρησκες ὁμάδες. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε μάλιστα, ὅτι τὸ νομικὸ ἔνδυμα τῶν Θ.Ν.Π. εἶναι πολὺ

πιὸ σεμνὸ ἀπ' ὅτι αὐτὸ τῶν Ἀστικῶν Ἐταιρειῶν καὶ Σωματείων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν ἤδη ὄχι μόνον πάσης φύσεως θρησκευτικὲς ὁμάδες (βουδδιστές, μωαμεθανοί, προτεστάντες κ.λπ.), ἀλλὰ καὶ μὴ κυβερνητικὲς ὁργανώσεις γιὰ τὰ δικαιώματα τῶν ὁμοφυλοφίλων, ἀθλητικὲς ὁμάδες, ἐπαγγελματικοὶ σύλλογοι, ἀκόμη καὶ σύλλογοι ἱεροδούλων... Τουλάχιστον τὰ Θ.Ν.Π. θὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον γιὰ θρησκευτικὸ σκοπὸ.

10. Μήπως τὰ ἐνδεχόμενα φορολογικὰ ὀφέλη ἀπὸ τὸ νέο νόμο εἶναι τὸ δέλεαρ, γιὰ ὑποκρυπτόμενους κινδύνους;

Πιθανὸν νὰ ὑπάρξουν φορολογικὰ ὀφέλη, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ κυριότερο ὄφελος. Αὐτὸ πού μᾶς παρέχει ὁ νέος θεσμὸς εἶναι καλύτερη νομικὴ θωράκιση ἔναντι τῶν διακρίσεων εἰς βάρος μας, ἀπ' ὅτι μέσῳ τῶν Σωματείων καὶ τῶν Ἀστικῶν Ἐταιρειῶν, πού εἴχαμε μέχρι σήμερα. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὰ Σωματεῖα καὶ οἱ Ἀστικὲς Ἐταιρεῖες περιέχουν περισσότερο ἐπικίνδυνα χαρακτηριστικά, ἀπ' ὅτι ὁ νέος θεσμὸς. Τὰ πρῶτα μὲ τὶς λαϊκὲς διοικήσεις, πού ἔχουν μεταφέρει ἓνα προτεσταντικὸ πνεῦμα ⁶ σὲ ἀρκετοὺς μωροκενοφιλόδοξους λαϊκοὺς, καὶ οἱ δευτέρες μὲ τὴν ἔννοια τοῦ οἰκονομικοῦ σκοποῦ. Ὁ νέος νόμος ἔχει ἓνα μεγάλο πλεονέκτημα. Ἐπιβάλλει στὴν διοίκηση τῶν Θ.Ν.Π. νὰ ὑπάρχει ὅπωςδήποτε τουλάχιστον ἓνας Κληρικὸς, δίχως τὴν παρουσία τοῦ ὁποῖου οἱ ἀποφάσεις τῆς Διοικήσεως δὲν εἶναι ἔγκυρες. Δὲν ἀποκλείονται οἱ λαϊκοί, ἀλλὰ ἀπαγορεύεται ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν Κληρικῶν ἀπὸ τὴν διοίκηση.

⁶ Στὴν πρώτη περίπτωση, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀναγκάσθηκε νὰ καταδικάσει ὡς αἵρεση τὴν νοοτροπία τοῦ ὅτι τὰ Ἐκκλησιαστικά Πράγματα πρέπει νὰ διοικοῦνται ἀπὸ τὶς Διοικήσεις τῶν Σωματείων καὶ ἐπέβαλε ἀφορισμὸ σὲ μέλη Διοικητικοῦ Συμβουλίου, πού ἤθελαν νὰ ἀποφασίσουν ἐκεῖνοι περὶ τοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ναοῦ, τοῦ ὁποῖου τὴν ἰδιοκτησία κατεῖχαν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἀποσχισθοῦν, καταφεύγοντες στὴν παρασυναγωγή τῶν «μακαριτῶν». Τὰ περισσότερα μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου ἐκεῖνου τοῦ Σωματείου ἀκόμη τελοῦν ὑπὸ ἀφορισμὸν.

⁵ Α.π. Υ-901/2-12-1987. Ὁλόκληρο τὸ ἔγγραφο: <http://ecclesiagoc.gr/images/stories/agies/Biblia/18.%20%20.pdf>.

Τὰ Θ.Ν.Π. -έν ὀλίγοις- μᾶς παρέχουν ὄργανωση μὲ σύστημα διοικήσεως κατὰ τὴν ἱεροκανονικὴ μας παράδοση, μὲ κύριο σκοπὸ τὴν θεία Λατρεία κατὰ τὰ δόγματα καὶ τὶς παραδόσεις μας. Ἀκόμη, μᾶς ἐξασφαλίζουν τὴν κατοχύρωση τῆς ἐπωνυμίας μας ἀπὸ σφετεριστὲς καθηρημένους ἢ αὐτοχειροτονήτους, πού σχηματίζουν συνεχῶς ὁμάδες αὐτοαποκαλούμενες «Ἐκκλησίες ΓΟΧ» καὶ μᾶς ἐκθέτουν συνολικῶς μὲ τὶς πράξεις τους.

Οἱ κίνδυνοι γιὰ τὸν θεσμό τῶν Θ.Ν.Π. εἶναι ὑποθετικοὶ καὶ στηρίζονται σὲ σενάρια συνωμοσίας, πού τροφοδοτοῦνται κυρίως ἀπὸ ἐξω-ἐκκλησιαστικοὺς παράγοντες, παρασυναγωγῶν καὶ σχισματικῶν. Αὐτοὶ φοβοῦνται – καὶ δικαίως- ὅτι θὰ περισταλεῖ ἡ αὐθαιρεσία τους. Ἐπηρεάζουν πολλοὺς ἀκόμη, διότι κάθε τι τὸ ἀγνωστο φοβίζει στὴν ἀρχή. Μόλις ὅμως γίνουν γνωστὲς οἱ λεπτομέρειες αὐτοῦ τοῦ νόμου καὶ τὸ τι πραγματικὰ εἶναι, θὰ καταπάσουν οἱ φοβίες καὶ οἱ ἀντιδράσεις, ἐκτὸς φυσικὰ τῶν ὠρυομένων ψευδοκληρικῶν, πού ἀσφαλῶς ζημιώνονται ἀπὸ τὸν νόμο αὐτό.

11. Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐνωση γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου (Ε.Ε.Δ.ΑΠ) ἔχει ἐκφράσει ἀρνητικὴ κριτικὴ γιὰ τὸν νόμο αὐτό;

Εἶναι πράγματι ἀλήθεια, ἀλλὰ ἡ κριτικὴ τῆς Ε.Ε.Δ.ΑΠ. γίνεται ἀπὸ ἐντελῶς ἀντίθετη πλευρά, ἀπὸ αὐτὴν τῆς κριτικῆς τὴν ὁποῖαν ἀσκοῦν ὅσοι ἀνήκουν στὶς τάξεις (ἢ, κυρίως, στὸ περιθώριο) τῶν Γ.Ο.Χ.. Ἡ Ε.Ε.Δ.ΑΠ., κατ' ἀρχὴν διαμαρτύρεται γιὰ τὴν μὴ ἀξιοποίηση «προγενέστερης πλήρης ἐπεξεργασίας σχεδίου νόμου τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου (Ε.Ε.Δ.Α.) γιὰ τὶς σχέσεις Πολιτείας καὶ θρησκευτικῶν κοινοτήτων πού ἔχει ἐκπονηθεῖ ἤδη ἀπὸ τὸ ἔτος 2006». Τὸ νομοσχέδιο ἐκεῖνο ἦταν πολὺ πιὸ «προωθημένο» ἀπὸ αὐτὸ πού ψηφίσθηκε καὶ περιεῖχε διατάξεις πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ λεγομένου διαχωρισμοῦ Ἐκκλησίας – Κράτους. Βέβαια ἡ δικὴ μας Ἐκκλησία εἶναι διαχωρισμένη ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ δὲν μᾶς ἀφοροῦσε ἄμεσα. Ὑποστηρίχθηκε τότε ἀπὸ

κόμματα τῆς ἀριστερᾶς, ἀλλὰ δὲν πέρασε στὴ Βουλὴ.

Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2014 ἡ Ε.Ε.Δ.ΑΠ., στὸ Δελτίο Τύπου της, ἐξεφράσθη ἀρνητικὰ γιὰ τὸν σχεδιαζόμενο τότε νόμο διότι (οἱ ἐπισημάνσεις μὲ ἔντονους χαρακτήρες, εἶναι δικές μας):

Τὸ Σχέδιο Νόμου ἀγνοεῖ τὸν οἰκουμενικὸ χαρακτήρα τῶν θρησκευτῶν (μονοθεϊστικῶν ἢ πολυθεϊστικῶν, παραδοσιακῶν ἢ μὴ) καὶ ἀναδεικνύει ὡς ὑποκείμενο τῶν ρυθμίσεών του τὶς τοπικὲς (οὔτε κἂν ἐθνικὲς) θρησκευτικὲς κοινότητες. Ἐπὶ τῶν εἰδικῶν ζητημάτων, παρατηροῦνται τὰ ἀκόλουθα:

Κατ' ἀρχάς, ὁ ὀρισμὸς τῆς ἔννοιας τῆς θρησκευτικῆς κοινότητος τοῦ Σχεδίου Νόμου (ἄρθρο 1) δὲν συνάδει μὲ τὴν ΕΣΔΑ, διότι περιορίζει ἀδικαιολόγητα τὸ δικαίωμα συλλογικῆς ἄσκησης τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας στοὺς κατοίκους «καθορισμένης γεωγραφικῆς περιοχῆς». Ἐκτὸς αὐτοῦ ἀγνοεῖ κάθε κοινωνικὴ καὶ ἱστορικὴ παράμετρο τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τῆς ὁργανωμένης ἄσκησής της, μὲ συνέπεια νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀντιεπιστημονικός.

Ὅμως ἐδῶ διακρίνουμε διαφωνία τῶν νομικῶν γιὰ ἓναν τεχνικὸ ὄρο. Ἡ ΕΕΔΑΠ θεωρεῖ θρησκευτικὴ Κοινότητα τὴν κάθε Θρησκεία ὡς ὁλότητα, ἐνῶ ὁ νέος νόμος τὴν ὁμάδα κάποιων πιστῶν τῆς ἴδιας Θρησκείας, πού κατοικεῖ σὲ κάποιο γεωγραφικὸ χῶρο. Αὐτὸ γιὰ ἐμᾶς δὲν ἀποτελεῖ πρόβλημα, διότι ὑπὸ τὴν μορφήν Θ.Ν.Π. θὰ ὁργανώσουμε τὶς Μητροπόλεις, πού ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ κατὰ τοὺς Ἱερὸς Κανόνες ἔχουν συγκεκριμένα γεωγραφικὰ ὄρια. Ἡ Ἐκκλησία μας ὡς ὁλότητα ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀναγνωριστεῖ σὲ δευτέρη φάση, ὡς Ἐκκλησιαστικὸ Νομικὸ Πρόσωπο. Ταυτόχρονα, οἱ ὑποκείμενες στὶς Μητροπόλεις Ἐνορίες καὶ Μοναστήρια, θὰ λειτουργήσουν ὡς Παραρτήματα τῶν Μητροπόλεων.

Τὸ Νομοσχέδιο τῆς Ε.Ε.Δ.ΑΠ. ξεκινοῦσε διαφορετικὰ. Οἱ θρησκευτικὲς Ἐνώσεις (πού προβλεπόταν νὰ εἶναι Νομικὰ Πρόσωπα ἰδιωτικοῦ Δικαίου ἰδρυόμενες ἀπὸ 20 ἄτομα),

τις όποιες προέβλεπε εκείνο, αναγνωρίζονταν ως όλόκληρες Πανελληνίας έμβελείας, αλλά «Για την έξυπνηρέτηση τοπικών ή ειδικών σκοπών, έχουν τó δικαίωμα να συγκροτούν άποκεντρωμένες όργανικές μονάδες, με διοικητική και οικονομική αυτότέλεια» (άρθρ. 2 παρ. 4), δηλαδή Μητροπόλεις, Ένορίες κ.λπ. Αυτό ίσως μάς έξυπηρετούσε καλύτερα. Αλλά και τώρα, έτσι όπως έχει ó Νόμος, θα μπορούσαμε να έξυπηρετηθούμε. Η κριτική της Ε.Ε.Δ.ΑΠ. στο σημείο αυτό από την δική μας άποψη είναι ούδέτερη. Και τó δελτίο τύπου συνεχίζει:

Δεύτερον, σύμφωνα με την Αιτιολογική του Έκθεση (σελ. 10), επιδιώκει, δηθεν, να όμογενοποιήσει την νομική προσωπικότητα των θρησκευτικών κοινοτήτων (αυτοχαρακτηρίζεται «εuryχωρος» νόμος), στην πράξη ώστόσο, διαμορφώνει ένα πλαίσιο διαφορετικών ταχυτήτων για τις θρησκευτικές κοινότητες και τή λειτουργία τους. Είναι ένδεικτικό ότι επιτρέπει κατ' άρχην σε τρεις εκ των ύφιστάμενων θρησκευτικών κοινοτήτων (τήν Έκκλησία της Ελλάδος, τις Ισραηλιτικές Κοινότητες και τις Μουσουλμανικές Κοινότητες) να διατηρήσουν τά μέχρι σήμερα καθεστώτα τους (άρθρο 16 του Σχεδίου). Ωστόσο, αναρωτιέται κανείς: ποió είναι τó ύφιστάμενο νομικό καθεστώς των Μουσουλμανικών κοινοτήτων; Είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, όπως οί άλλες δύο κοινότητες; Από ποιά διάταξη νόμου προκύπτει αυτό; Και περαιτέρω: γιατί άπουσιάζει από τόν συγκεκριμένο κατάλογο ή Καθολική Κοινότητα, τó νομικό καθεστώς της οποίας έχει αναγνωρισθεί με άπόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου; Τέλος δέ, τó Σχέδιο Νόμου προβλέπει εννοϊκές διατάξεις για την αναγνώριση, υπό τó καθεστώς πού τó ίδιο επιδιώκει να εισάγει, άλλων ύφιστάμενων Έκκλησιών (Αγγλικανική, Αίθιοπική, Ευαγγελική, Κοπτοθόρδοξη και Αρμενική). Πώς δικαιολογείται δικαιοπολιτικά αυ-

τή ή –δεύτερη κατά σειρά– διαφοροποίηση και, τέλος πάντων, σε τί έγκείται εν τέλει ή προσπάθεια της όμογενοποίησης της νομοθεσίας;

Οφείλουμε να παραδεχθούμε, ότι τó σχέδιο νόμου της Ε.Ε.Δ.ΑΠ. στο σημείο αυτό παρείχε πλήρη έξομοίωση των Θρησκευτικών Κοινοτήτων. Τόσο ή Νεοσημερολογική Έκκλησία της Ελλάδος, όσο και οί Μουφτείες της Θράκης και οί Ισραηλιτικές Κοινότητες θα άποκτούσαν καθεστώς Νομικού Προσώπου Ίδιωτικού Δικαίου, ως Θρησκευτικές Ένώσεις, όμοιες με αυτές των Γ.Ο.Χ., των Λατίνων, των Αγγλικανών των Αρμενίων κ.λπ..

Αυτός ó Νόμος δέν πέρασε. Ο Νόμος πού τελικά ψηφίστηκε, αφήνει άνεπαφο τó ιδιαίτερο καθεστώς της Νεοσημερολογικής Έκκλησίας, των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων και των Μουφτειών της Θράκης στο άρθρο 16. Είναι ξεκάθαρο, ότι παραμένουν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και αυτό όντως συνιστά διάκριση, αλλά εμάς δέν μάς ένοχλεί, διότι εμείς δέν θα θέλαμε καθόλου να ύπαχθούμε σε καθεστώς Δημοσίου Δικαίου.

Τώρα όλες οί υπόλοιπες Κοινότητες έξομοιώνονται θεσμικά ως προς τó είδος της νομικής προσωπικότητας πού προσλαμβάνουν. Γίνεται όμως διάκριση ως προς τόν τρόπο προσκλήσεως αυτής της νομικής προσωπικότητας. Όσες αναγνωρίζονται δια τού άρθρου 13 διευκολύνονται, ώστε να μη χρειαστεί να συλλέξουν 300 ύπογραφές ανά Θ.Ν.Π. (πού πολλές από τις θρησκευτικές αυτές κοινότητες, όπως οί Αγγλικανοί και Ασύριοι⁷, ίσως θα άδυνατούσαν να συγκεντρώσουν. Τó Έλληνικό Κράτος ήθελε να διευκολύνει την αναγνώρισή τους για λόγους ιστορικούς και κυρίως πολιτικούς κ.λπ.. Τους Γνησίους Όρθοδόξους δέ τούς συμπεριέλαβε ó Νόμος, επίσης για λόγους πολιτικούς, φοβούμενοι κατ' ουσίαν τó πολιτικό κόστος από τις άντιδράσεις της Κρατούσης Έκκλησίας. Αυτή ή διάκριση ήταν ένα από τά μειονεκτήματα

⁷ Πρόκειται για Νεστοριανούς Χριστιανούς της Μικράς Ασίας, άπογόνους αυτών πού βρέθηκαν στην Ελλάδα έλθόντες ως πρόσφυγες κατά την Μικρασιατική Καταστροφή.

τοῦ Νόμου, τὸ ὁποῖο προξενεῖ στὴν Ἐκκλησία μας κόστος, ταλαιπωρία καὶ ἐσωτερικὲς τριβές, ἀλλὰ ἡ λύση δὲν εἶναι νὰ ἐξαπολύουμε ἀναθέματα καὶ νὰ ἀφήνουμε τὸν χρόνο νὰ παρέρχεται, παρὰ νὰ ξεκινήσουμε τὴ διαδικασία προτοῦ ἄλλοι προτρέξουν πρὶν ἀπὸ ἐμᾶς.

Ἡ κριτικὴ τῆς Ε.Ε.Δ.Α.Π. συνεχίζει:

Τρίτον, τὸ ἴδιο πράττει καὶ γιὰ τὴν ἴδρυση τῶν χώρων λατρείας: δὲν καταργεῖ τὸ ἰσχύον νομικὸ πλαίσιο τῆς δικτατορίας Μεταξᾶ, πὺ ἔχει πολλακτικὴ ἐπικριθεῖ ἀπὸ τὸ Δικαστήριον τοῦ Στρασβούργου, ἀλλὰ παράλληλα νομοθετεῖ καὶ ἄλλο –παράλληλο– πλαίσιο γιὰ ἐκεῖνες τὶς θρησκευτικὲς κοινότητες πού, τελικῶς, θὰ ὑπαχθῶν στὸν νέο νόμο (σελ. 11 τῆς Αἰτιολογικῆς Ἐκθεσης καὶ ἄρθρο 9 τοῦ Σχεδίου Νόμου).

Ὁ Μεταξικὸς νόμος οὕτως ἢ ἄλλως δὲν ἴσχυε γιὰ ἐμᾶς, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ὑπουργικὴ Απόφαση τοῦ Ἀντωνίου Τρίτση τὸ 1982.

Ἡ Ε.Ε.Δ.Α.Π. συνεχίζει:

Τέταρτον, ἐπεμβαίνει ἀδικαιολόγητα στὴν αὐτοδιοίκηση τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, προβλέποντας ρητὰ τὸν τρόπο διοίκησής τους (τοὺς ὑποχρεώνει νὰ μετέχει ἀναγκαστικὰ ὁ θρησκευτικὸς λειτουργὸς στὴ διοίκηση τοῦ νομικοῦ προσώπου(!), ἄρθρο 8 τοῦ Σχεδίου Νόμου) μὴ λαμβάνοντας ὑπόψη πιθανὲς διδασκαλίες καὶ παραδόσεις τῶν ἐν λόγω κοινοτήτων ἢ τὴ διάκριση πνευματικῆς καὶ διοικητικῆς ἐξουσίας, ἔχοντας προφανῶς κατὰ νοῦ τὸ Ὁρθόδοξο πρότυπο κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ πνευματικὸς ἡγέτης πρέπει νὰ εἶναι καὶ διοικητικὸς.

Ἡ συγκεκριμένη πρόβλεψη εἶναι ἀπὸ τὴν δική μας ὀπτικὴ γωνία, τὸ μεγαλύτερο **πλεονέκτημα** τοῦ νέου νόμου, πὺ τὸν καθιστᾶ πολὺ καλύτερο ἀπὸ τὸν θεσμὸ τῶν Σωματείων. Ἄν ἡ Ε.Ε.Δ.Α.Π. ἀσκεῖ κριτικὴ στὸ σημεῖο αὐτὸ διότι ἠθελε ἕναν νόμο πιὸ οὐδέτερο, ἐμᾶς πάντως δὲν μᾶς ἐνοχλεῖ καθόλου. Κάθε ἄλλο μάλιστα. Αὐτὸ ἴσως

ἐνοχλεῖ ὅσους ἔχουν συνηθίσει τὰ προτεσταντικὰ πρότυπα.

Ἡ κριτικὴ τῆς Ε.Ε.Δ.Α.Π. συνεχίζει:

Πέμπτον, θέτει ὡς ἀνυπέρβλητο ἐμπόδιο γιὰ τὴν σύσταση θρησκευτικῶν νομικῶν προσώπων, τὴν αἴτηση τοῦλάχιστον τριακοσίων πιστῶν (ἄρθρο 2 Σχεδίου Νόμου), ὅταν τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἔχει νομολογήσει ὅτι γιὰ τὴν ἴδρυση χώρων λατρείας ἐπαρκοῦν ἐπτὰ πιστοὶ (ΣτΕ 1842/1992) καὶ βεβαίως ἀγνοῶντας ὅτι ἡ θρησκευτικὴ πίστη δὲν μετρεῖται μὲ ἀριθμούς, μὲ συνέπεια νὰ εἶναι προφανέστατος ὁ σκοπὸς τοῦ ἐν λόγω ὄριου. Ἐπιπλέον, ὀρίζοντας ὡς αἴτιο διάλυσής του τὴν ἀνήθικη ἢ τὴν ἐνάντια πρὸς τὴ δημόσια τάξη λειτουργία του (ἄρθρο 10, παράγραφος γ), ἀφήνει ἀνοιχτὸ τὸ πεδίο γιὰ αὐθαίρετους ὀρισμοὺς περὶ ἠθικοῦ καὶ μὴ ἠθικοῦ, παρέχοντας ἀπλόχερα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία –καὶ ὄχι μόνο– τὸ δικαίωμα νὰ καλλιεργεῖ κατὰ τὸ δοκοῦν ἠθικοὺς πανικοὺς καὶ τὸ κράτος νὰ προστρέχει ὡς προστάτης τῆς ἠθικῆς τάξης.

Πράγματι, αὐτὸ εἶναι ἕνα ἐμπόδιο. Καὶ ἐμεῖς εἴχαμε ζητήσει νὰ μειωθεῖ αὐτὸ τὸ ὄριο. Τὸ ὄριο τῶν 300 πιστῶν καθιστᾶ δύσκολη τὴν ἀπόκτηση αὐτοῦ τοῦ εἴδους τῆς νομικῆς μορφῆς ἀπὸ τὶς μικρὲς Ἐνορίες καὶ ἰδίως τὰ Μοναστήρια μας, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦταν δύσκολο νὰ ἀποκτηθεῖ ἀπὸ τὶς Μητροπόλεις μας. Καὶ αὐτὸ ἀποφασίσαμε νὰ κάνουμε. Σχετικὰ μὲ τὰ αἴτια τῆς διαλύσεως τοῦ Θ.Ν.Π., ἔχουμε ἀπαντήσει στὸ ἐρώτημα 5.

Ἡ Ε.Ε.Δ.Α.Π. συνεχίζει:

Κοντολογίς, γιὰ ἀκόμα μιὰ φορὰ βρισκόμαστε ἀντιμέτωποι μὲ ἕνα σχέδιο νόμου κατώτερο τῶν περιστάσεων καὶ **δέσμιον ἑνὸς «ἐλληνοχριστιανικοῦ συντηρητισμοῦ»**, τὸ ὁποῖο ἀντιμετωπίζει τὴν ἐλεύθερη ἐκδήλωση θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων πεποιθήσεων ὡς διακινδύνευση τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ τάξης καὶ στὴν οὐσία δὲν

προστατεύει, αλλά περιορίζει τη θρησκευτική ελευθερία, την οποία θέτει υπό τὸν κρατικό ἔλεγχο. Στὸ πλαίσιο αὐτό, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐνωση γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἄνθρώπου δὲν θὰ κουραστεῖ νὰ ἐπισημαίνει ὅτι τὰ ζητήματα τῆς πλήρους θρησκευτικῆς ελευθερίας καὶ τῆς ρύθμισης τῶν σχέσεων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας παραμένουν ἀκόμη στὶς ἐκκρεμότητες τῆς μεταπολίτευσης.

Ἄν ἡ Ε.Ε.Δ.Α.Π. ἔχει τοὺς δικούς της λόγους νὰ κατακρίνει τὸν «ἑλληνοχριστιανικό συντηρητισμό» τοῦ ψηφισθέντος νόμου, ἐμεῖς πάντως ὡς Γνήσιοι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ δὲν ἔχουμε κανέναν τέτοιο λόγο.

Ἡ αἰτία ποὺ παρετέθη σχεδὸν ὀλόκληρο τὸ Δελτίο Τύπου τῆς Ε.Ε.Δ.Α.Π. ἦταν γιὰ νὰ καταδειχθεῖ, ὅτι ἡ κριτικὴ τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖ ἡ Ὁργάνωση αὐτὴ γιὰ τὸν νέο νόμο γίνεται ἀπὸ μία ἐντελῶς ἀντίθετη σκοπιά, ἀπ' ὅτι ἡ κριτικὴ ὅσων θεωροῦν ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὰ Ἑλληνοχριστιανικὰ ιδεώδη καὶ τὰ Ὀρθόδοξα χαρακτηριστικά. Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο συμβαίνει.

12. Ἄρα δὲν ὑπάρχουν ἀρνητικὰ χαρακτηριστικά στὸν ψηφισθέντα Νόμο;

Ὑπάρχουν καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὶς συναντήσεις τὶς ὁποῖες εἶχε (διὰ τῶν ἐκπροσώπων της) μὲ τὰ στελέχη τοῦ Ὑπουργείου, εἶχε ζητήσει κάποιες βελτιώσεις. Εἶχαμε ζητήσει νὰ κατεβῆ τὸ ὄριο τῶν 300 προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἴδρυση αὐτῶν τῶν νομικῶν προσώπων, νὰ ὑπάρχει ρητὴ ἀναφορὰ γιὰ ἴση φορολογικὴ μεταχείριση τῶν Θ.Ν.Π. μὲ τὴν λεγόμενη ἐπίσημη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀναγνώριση τῶν Θρησκευτικῶν Κοινοτήτων πρῶτα σὲ Πανελλήνιο ἐπίπεδο καὶ ἔπειτα τῶν ἀποκεντρωμένων διοικητικῶν τοῦ μονάδων σὲ περιφερειακὸ καὶ τοπικὸ ἐπίπεδο (ἐνῶ ὁ ψηφισθεὶς νόμος ἀκολουθεῖ τὴν ἀντίστροφη τακτικὴ), τὴ συμπερίληψη τῶν ΓΟΧ στὶς διὰ τοῦ ἀρθροῦ 13 ἀναγνωριζόμενες

Θρησκευτικὲς Κοινότητες κ.ἄ.. Δὲν ἔγιναν δεκτὲς αὐτὲς οἱ προτάσεις μας. Ἀκόμη, εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ὁ νόμος -ὡς νέος θεσμός- ἔχει ἀσάφειες καὶ ἀδυναμίες, οἱ ὁποῖες θὰ ἀντιμετωπισθοῦν στὴν πράξη κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ του. Ἀλλὰ ἔστω καὶ μὲ αὐτὲς τὶς ἀδυναμίες, ποὺ δὲν εἶναι ἀνυπέρβλητες, μᾶς παρέχει ἓνα πολὺ καλύτερο νομικὸ πλαίσιο γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας μας.

13. Εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ ἔχει εἰπωθεῖ, ὅτι ὁ Νόμος αὐτὸς στὸ ἀρθρ. 16 ἐξαιρεῖ καὶ τοὺς γνησίους Ὀρθόδοξους ἀπὸ τὴν ἰσχὺ τοῦ μαζὶ μὲ τοὺς Νεοσημερολογίτες καὶ Ἑβραίους καὶ τοὺς Μουσουλμάνους τῆς Θράκης, τῶν ὁποίων τὸ καθεστῶς ἀφήνεται ἀνέπαφο;

Ὅχι, δὲν εἶναι καθόλου ἀκριβές. Αὐτοὶ ποὺ τὸ ἰσχυρίζονται αὐτὸ στηρίζονται στὴν ἔκφραση «ένωμένες δογματικῶς μὲ τὴν Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ νόμου (ποὺ εἶναι οὐσιαστικῶς ἀντιγραφή τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Συντάγματος). Αὐτὸς εἶναι ἓνας νεοεφεύρετος ἰσχυρισμός. Ὅλοι γνωρίζουμε πολὺ καλῶς, ὅτι ΔΕΝ συμπεριλαμβανόμεθα καὶ ἐμεῖς οἱ ΓΟΧ στοὺς «ἠνωμένους δογματικῶς» μὲ τὸ σημερινὸ Φανάρι καὶ τοῦτο εἶναι φανερό ἂν προσέξει κανεὶς τὴν διατύπωση τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ νόμου 4301:

Ἄρθρο 16

Διατήρηση εἰδικώτερων νομικῶν καθεστώτων

Οἱ διατάξεις τοῦ παρόντος δὲν ἐφαρμόζονται: (α) γιὰ τοὺς θρησκευτικοὺς λειτουργοὺς καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, ποὺ ἀνήκουν στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία καὶ κλίμα τῆς κατὰ τὸ ἀρθρο 3 τοῦ Συντάγματος Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ τῶν λοιπῶν, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς Ἑλλάδος, ὁμόδοξων Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ, Πατριαρχείων, Μητροπόλεων ἢ Μονῶν, ποὺ εἶναι

ένωμένες δογματικῶς με τὴ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τηροῦν, **ὅπως καὶ ἐκείνη**, ἀπαρασαλεύτως τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνες καὶ τὶς Ἱερές Παραδόσεις, (β) γιὰ τοὺς θρησκευτικούς λειτουργοὺς καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων πού πιστεύουν στὸν ἰουδαϊσμό, γιὰ τὶς ὁποῖες ἐφαρμόζονται οἱ διατάξεις περὶ ἰσραηλιτικῶν κοινοτήτων καὶ (γ) γιὰ τοὺς θρησκευτικούς λειτουργοὺς καὶ τὴν ὀργάνωσιν θρησκευτικῶν κοινοτήτων μουσουλμάνων στὶς ἐδαφικὲς περιφέρειες τῶν μουφτειῶν.

Κατ' ἀρχὴν, ἐπισημαίνουμε τὸ ὅτι στὸ ἄρθρο αὐτό, τόσο ἡ Νεοσημερολογικὴ Ἐκκλησία ὅσο καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὅσο καὶ οἱ Μουσουλμᾶνοι τῆς Θράκης, χαρακτηρίζονται ἐπίσης **Θρησκευτικὲς Κοινότητες**. Μόνον, ὅτι αὐτὲς οἱ Θρησκευτικὲς Κοινότητες διατηροῦν τὸ ὑπάρχον καθεστῶς (δηλαδὴ παραμένουν Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου). Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε τέτοιο καθεστῶς, γιὰ νὰ τὸ διατηρήσουμε, οὔτε καὶ τὸ θέλουμε. Ὅμως τὸ κυριώτερο εἶναι αὐτὸ πὺ ἐπισημάνθηκε ἐντὸς τοῦ κειμένου. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀναφέρεται στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, τὶς Μητροπόλεις τῆς Δωδεκανήσου καὶ τὶς Ἁγιορειτικὲς Μονές, καὶ τοὺς λειτουργοὺς καὶ τὰ ἰδρύματα (Μετόχια, Ἐξαρχεῖες) τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ πὺ δροῦν στὴν Ἑλλάδα, «*που εἶναι ἐνωμένες δογματικῶς με τὴ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τηροῦν, ὅπως καὶ ἐκείνη, ἀπαρασαλεύτως τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνες καὶ τὶς Ἱερές Παραδόσεις*». Τὸ «ὅπως» εἶναι ἐπίρρημα τροπικόν. Ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι οὔτε τὸ Πατριαρχεῖο Κπόλεως, οὔτε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ λοιπὲς «Ἐπίσημες Ἐκκλησίες» τηροῦν καὶ μάλιστα ...ἀπαρασαλεύτως τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ

τὶς Ἱερές Παραδόσεις. Ἀλλὰ τὸ «ὅπως καὶ ἐκείνη» σημαίνει με **ὅποιον** (ἔστω πλημμελῆ) τρόπο τηρεῖ τοὺς Κανόνες καὶ τὶς Παραδόσεις τὸ Πατριαρχεῖο Κπόλεως, ἔτσι νὰ τὰ τηροῦν καὶ οἱ «ὀμόδοξες Ἐκκλησίες», στὶς ὁποῖες τὸ ἐν λόγω ἄρθρο ἀναφέρεται.

Ἐμεῖς οἱ ΓΟΧ δὲν τηροῦμε τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τὶς Παραδόσεις **ὅπως** (δηλαδὴ με τὸν ἴδιο ἐλλειπῆ τρόπο) τὸ σημερινὸ (σβησμένο) Φανάρι. Εἶναι λοιπὸν φανερό, ὅτι τὸ ἄρθρο 16 τοῦ Νόμου δὲν ἀναφέρεται στοὺς ΓΟΧ. Ὅποιος ἰσχυρισθεῖ τὸ ἀντίθετο, ἄς δοκιμάσει νὰ ὑπερασπίσει τὸν ἰσχυρισμὸ τοῦ ἐνώπιον ὁποιοῦδήποτε δικαστηρίου καὶ θὰ δοῦμε κατὰ πόσον θὰ δικαιωθεῖ. Κανένα ἑλληνικὸ δικαστήριον δὲν θὰ τολμήσει νὰ ἐλέγξει τὸ Πατριαρχεῖο Κπόλεως γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς τηρήσεως τῶν Παραδόσεων καὶ τῶν Ἱ. Κανόνων, ἀλλὰ αὐτὸ πὺ θὰ κάνει εἶναι νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν κανονικότητα κάποιου Κληρικοῦ ἢ ὀμάδος πιστῶν ἀπὸ τὴν σύνδεσῃ τους με τὸ (σημερινὸ) Φανάρι. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀπόφασις τοῦ ΣτΕ γιὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου.

Εἶναι ξεκάθαρο ἐπίσης, ὅτι τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος, πὺ χρησιμοποιεῖ τὴν ἴδια διατύπωση, ἀναγνωρίζει τὴν (νεοσημερολογικὴ) Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος⁸ καὶ ὄχι τοὺς ΓΟΧ. Στὸ ἴδιο ἄρθρο γίνεται ἀναφορὰ καὶ στὶς «γνωστὲς θρησκείες». Ἡ Καραπιπέρειος δήλωσις, πὺ ἐγίνε κατὰ τὴ συζήτησιν

⁸ Τοῦτο μᾶς ἐπιβαίωσε καὶ ἡ Καθηγήτρια τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου στὸ ΑΠΘ κ. Ἰφιγένεια Καμτσιδου. Ἐπίσης τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, Θρησκευμάτων, Πολιτισμοῦ καὶ Ἀθλητισμοῦ (Διεύθυνση Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως) ἀπαντῶντας σὲ σχετικὸ ἔγγραφο μᾶς ἀναφέρει ὅτι γιὰ τοὺς ΓΟΧ ἰσχύει μόνον τὸ ἄρθρο 13 τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται στὴν ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως (Βλ. ΕΛΩ: <http://ecclesiagoc.gr/images/stories/ArticlesPDF/ΥΡThP A2012.pdf>).

Ἐπιπλέον τὸ ὅτι τὸ ἄρθρο 16 τοῦ Νόμου 4301 δὲν ἀναφέρεται στοὺς ΓΟΧ. ἐπιβεβαιώνει καὶ ἡ ΕΕΔΑΠ στὸ ἀπόσπασμα πὺ προαναφέρθηκε στὴν ἐρωταπόκριση 11, παράγραφος 7 (σελ. 11 τοῦ παρόντος).

του Συντάγματος το 1975, δεν αποτελεί αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας της Εκκλησίας μας, αλλά μπορεί να θεωρηθεί απλώς ως η επίσημη κατάπαυση του άπληρους διωγμού, ο οποίος κηρύχθηκε κατά των ΓΟΧ δια της υπ' αριθμ. 45/1951 Πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου. Τουλάχιστον αυτήν την έρμηνεία έδωσε ο Υπουργός Παιδείας κ. Αρβανιτόπουλος σε απάντησή του σε σχετική έπερώτηση Βουλευτών τον Δεκέμβριο του 2012.

Είναι πάντως χαρακτηριστικό, ότι ενώ οι διώξεις έναντίον μας περιβάλλονταν με το κύρος Πράξεως Υπουργικού Συμβουλίου και οι διακρίσεις εις βάρος μας με το κύρος Νόμων του Κράτους, τα όποια στοιχειώδη δικαιώματά μας στηρίζονται σε μία δήλωση, που γράφτηκε στα πρακτικά της συζητήσεως του Συντάγματος (για να μη γίνει δεκτή Τροπολογία, που είχε κατατεθεί και θα κατωχύρωνε προφανώς εντός του Συντάγματος τα δικαιώματά μας) και σε Υπουργικές Αποφάσεις που συχνά ανακαλούνται, ή τροποποιούνται ανάλογα με τις διαθέσεις των Υπουργών. Είναι γνωστή ή περίπτωση με το ζήτημα της αναγνώρισεως των Μυστηρίων μας στο έξωτερικό και τις αντικρουόμενες Υπουργικές αποφάσεις κατά την δεκαετία του '90, με τις Κυβερνητικές αλλαγές. Αν το καθεστώς των ΓΟΧ εντός του Έλληνικού Κράτους ήταν ξεκάθαρο και αναμφισβήτητο, πώς έξηγούνται τα τόσα δικαστήρια που είχαμε και έχουμε για υποθέσεις ύφαρπαγής λατρευτικών μας χώρων από τους Οικουμενιστές και άλλα συναφή ζητήματα; Εύτυχως που η πλειονότητα των αποφάσεων των Έλληνικών Δικαστηρίων ήταν υπέρ των δικαιωμάτων μας και έχει σχηματισθεί πλούσια νομολογία επ' αυτών. Αλλά η νομολογία, δεν είναι νομοθεσία.

14. Δηλαδή υπήρχε νομικό κενό για τα Ζητήματα των Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών;

Πράγματι, και αυτό είχε αναγνωρίσει από το 2005 και η Έθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σε Απόφαση – Γνωμοδότησή της, όταν είχε ανακύψει ζήτημα με την αποστολή ή μη εισαγγελικής παραγγελίας για την πνευματική λύση των γάμων στους Αρχιερείς των ΓΟΧ. Μεταξύ των άλλων, η απόφαση αυτή ανέφερε:

«Η ΕΕΔΑ γνωματεύει και προτείνει: α)... β) **Συμβουλεύει τά αρμόδια Υπουργεία να λάβουν τις νομοθετικές πρωτοβουλίες** για την κάλυψη των **νομικών κενών**, αναφορικά με τό status των Γ.Ο.Χ, υπό τό φώς των συνταγματικών και διεθνών έπιταγών, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν όλα τα σχετικά με αυτούς θέματα. Κατά την άσκηση αυτών των νομοθετικών πρωτοβουλιών, οι αρμόδιοι φορείς θά πρέπει να συνεκτιμήσουν τόσο τις δεδομένες ένστάσεις περί της συνταγματικότητας των ισχυουσών ρυθμίσεων, όσο και τή δυσκαμψία που αυτές έπιφέρουν στή νοοτροπία και πρακτική της Διοίκησης επί θεμάτων θρησκευτικής έλευθερίας. γ)....»⁹.

15. Έχει λεχθεί, ότι είναι ανοίκειο έμεις να προσφεύγουμε στα Πρωτοδικεία για να αναγνωριστούμε, διότι «ξέρουμε ποιοι συστήνουν τα δικαστήρια», ύπονοώντας την μασωνική διείσδυση. Τί έχετε να πείτε;

Αυτοί που τα λένε, έχουν οι ίδιοι προστρέξει σε «αυτούς που συστήνουν τα δικαστήρια», για να αναγνωρίσουν τις Αστικές Έταιριες τους, ή για να σύρουν στα δικαστήρια ως κατηγορουμένους για συκοφαντική δυσφήμιση άλλους συμπολίτες μας, υποχρεώνοντάς τους να πουλήσουν ακόμη και τα σπίτια τους για να πληρώσουν τις αποζημιώσεις. Είναι αυτοί οι ίδιοι, που ώρύνονται τώρα για τό νόμο αυτό. Τότε οι δικαστές δεν ήταν μασώνοι; Έμεις δεν άπαξιώνουμε

⁹ Ολόκληρη η Γνωμοδότηση της Ε.Ε.Δ.Α.: <http://ecclesiagoc.gr/images/stories/agies/Biblia/14.%20%20.pdf>.

όλους τους δικαστές, αν υπάρχουν κάποιοι έξ αυτών που είναι ένδεχομένως ανάξιοι τής θέσεώς τους, αλλά όφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι έχουν έκδώσει πληθώρα δικαστικῶν αποφάσεων, που είναι υπέρ τῶν δικαιωμάτων μας και έχουν συντελέσει στην κατάπαυση τῶν διωγμῶν και τήν ελαχιστοποίηση τῶν διώξεων έναντίον μας.

16. Έχει εἰπωθεῖ, ότι αὐτό γίνεται «για τὰ λεφτά». Ότι ὅσες Θρησκευτικές Κοινότητες προσλάβουν τή μορφή τῶν Θ.Ν.Π., θά ἐπιβραβευθοῦν μέ ἐπιδοτήσεις ἀπό τὸ ΕΣΠΑ, ἢ ἀκόμη ὅτι οἱ Κληρικοί τους θά μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸ Κράτος.

Πρόκειται διὰ ἀσύστολα ψεύδη. Κατ' ἀρχὴν εἶναι γελοῖο νὰ διαδίδεται, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, τὸ ὁποῖο προσπαθεῖ νὰ περικόψει μισθοὺς και συντάξεις ἀπὸ παντοῦ, θά ἔδινε μισθοὺς σὲ ἐμᾶς. Ὅσον ἀφορᾷ τις χρηματοδοτήσεις ἀπὸ τὰ ΕΣΠΑ, ἂν αὐτὸ ἦταν τὸ ζητούμενο, δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ κάνουμε Θ.Ν.Π.. Αὐτὲς οἱ χρηματοδοτήσεις μποροῦν ἄνετα νὰ γίνουν μέ τὴν ἤδη ὑπάρχουσα νομικὴ μορφή τῶν Ἀστικῶν Ἑταιρειῶν. Αὐτὸ τὸ γνωρίζουν πολὺ καλά οἱ ὠρῶμενοι ρασοφόροι, διότι ὡς πρόεδροι Ἀστικῶν Ἑταιρειῶν ἤδη κάνουν χρῆση αὐτῶν τῶν πλεονεκτημάτων¹⁰.

¹⁰ Γιὰ παράδειγμα βλέπουμε σὲ μία δημοσιευθεῖσα εἶδηση:

«Ένα ἀκόμα γηροκομεῖο, ἀλλὰ σύγχρονων προδιαγραφῶν, ὅπως αὐτὰ που λειτουργοῦν στὸ ἔξωτερικό, πρόκειται νὰ ἀνεγερθεῖ στὰ ἐπόμενα δύο-τρία χρόνια στὴν Καβάλα. Συγκεκριμένα, θά εἶναι ἓνα συγκρότημα κτιρίων, τὸ ὁποῖο θά περιλαμβάνει τὴ μονάδα διαβίωσης τῶν ἡλικιωμένων ἀτόμων, χώρους καθημερινῆς φροντίδας και δραστηριότητας και ἓναν μικρὸ ἱερὸ ναό. Τὸ συγκρότημα αὐτὸ θά κατασκευαστεῖ στὴ θέση «Πλατανούσα», πίσω ἀπὸ τὸ παλιὸ Σανατόριο, σὲ οικόπεδο που δώρισε στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη γνησίων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν Θεσσαλονίκης, Μακεδονίας, Θράκης και στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ἢ Καβαλιώτισσα Φωτεινὴ Λούλη-Μαραγκοῦ, πριν τὸ θάνατό της. Στὴν παρουσίαση τοῦ ἐγγυητήματος, χθὲς τὸ ἀπόγευμα στὸ τεχνικὸ γραφεῖο τοῦ Γιώργου

Τὸ παράδοξο εἶναι, ὅτι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν συγκεντρώσει στὶς Ἀστικές τους Ἑταιρεῖες μία ἀξιοσέβαστη ἀκίνητη περιουσία και ἐκμεταλλεῦνται τις εὐκαιρίες τῶν Εὐρωπαϊκῶν κονδυλίων και προσελκύουν πλούσιους χρηματοδότες, ἐγκαλοῦν ἐμᾶς για τὸ ένδεχόμενο τῆς μελλοντικῆς χρήσης παρομοίων μεθόδων, μέσω τῶν Θ.Ν.Π.. Αὐτὸ θά μπορούσε νὰ χαρακτηριθεῖ ὡς ὁ ὀρισμὸς τῆς ὑποκρισίας!

17. Δηλώνοντας τὰ στοιχεῖα τους στὸ Πρωτοδικεῖο, οἱ τουλάχιστον 300 ἰδρυτὲς ἐνὸς Θ.Ν.Π., δὲν ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς δημοσιοποιήσεως τῶν εὐαισθητῶν προσωπικῶν δεδομένων τους; Κάπου εἰπώθηκε, ὅτι αὐτὰ θά ἀναρτηθοῦν στὸ διαδίκτυο.

Ὅντως κάποιοι ρασοφόροι δημαγωγοὶ ὠρῶμενοι κινδυνολόγησαν, λαλοῦντες τέτοια ἄρρητα ρήματα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι τὰ στοιχεῖα και οἱ δηλώσεις τῶν ἰδρυτῶν κατατίθενται στὸ Πρωτοδικεῖο και δὲν δημοσιοποιοῦνται. Ἀπεναντίας, δημοσιοποιοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς διοικήσεως. Αὐτὸ ἀναφέρεται ρητῶς στὸ ἄρθρο 3 παρ. 2.: «Τὰ στοιχεῖα ταυτότητας τῶν μελῶν - ἰδρυτῶν τοῦ θρησκευτικοῦ

Ἀδρίμη και τῶν συνεργατῶν του, στὴν Καβάλα, παραβρέθηκε και ὁ Μητροπολίτης γνησίων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν Θεσσαλονίκης, Μακεδονίας και Θράκης, κύριος Εὐθύμιος (...) Ὅσον ἀφορᾷ τὴ χρηματοδότηση τοῦ ἔργου, θά γίνει μέσω τοῦ Ε.Σ.Π.Α., ἐνῶ θά συνεισφέρουν δύο πανίσχυροι ἐπενδυτὲς, ὅπως εἶπε ὁ Δημήτρης Παπαϊωάννου, που ἀνήκουν στὸν κατασκευαστικὸ κλάδο». Βλ. περισσότερα ΕΔΩ <http://www.k-tipos.gr/ktipos/detail.php?ID=41213> (Γιὰ ὅσους τυχόν δὲν γνωρίζουν, ἢ ἀναφερομένη στὸ δημοσίευμα Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου ἔχει περιβληθεῖ τὴ νομικὴ μορφή τῆς Ἀστικῆς Ἑταιρείας, τῆς ὁποίας Πρόεδρος εἶναι ὁ κ. Μακάριος Καβακίδης. Ἀσφαλῶς μεταφέροντας τὰ ὅσα ἀναφέρει τὸ δημοσίευμα, δὲν ὑπονοοῦμε ὅτι διεπράχθη κάτι παράνομο. Ἀπλῶς ἀποδεικνύουμε, ὅτι ἂν τὸ ζητούμενο ἦταν ἡ χρηματοδότηση ἀπὸ τὰ προγράμματα ΕΣΠΑ, ἡ Ἀστικὴ Ἑταιρεία κάνει θαυμάσια τὴν δουλειά της, και δὲν θά χρειαζόταν νὰ συστήσουμε Θ.Ν.Π.).

νομικοῦ προσώπου, πλὴν τῶν μελῶν τῆς διοίκησης πού ὑπογράφουν τὴν αἴτηση, δὲν γνωστοποιοῦνται καθ' ὅποιονδῆποτε τρόπο σὲ τρίτους, οὔτε περιλαμβάνονται στὸ τηρούμενο βιβλίον ἑκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων».

Στὸ διαδίκτυο θὰ ἀναρτῶνται τὰ στοιχεῖα τῶν ἑκκλησιαστικῶν λειτουργῶν. Δὲν θὰ εἶναι ἐμφανῆς ὁλόκληρος ὁ κατάλογος, ἀλλὰ θὰ ἀναρτηθεῖ μία ἐφαρμογὴ ὅπου ὁ κάθε ἐνδιαφερόμενος θὰ συμπληρώνει ἓνα ὄνομα ἑκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ καὶ θὰ ἐπαληθεύει ἐὰν αὐτὸς εἶναι καταχωρημένος στὰ Μητρώα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ ἑκκλησιαστικῶν καὶ συνεπῶς ἐὰν τὸ μυστήριον πού θὰ τελεσθεῖ ἀπὸ αὐτὸν θὰ καταχωρηθεῖ στὸ ληξιαρχεῖο ἢ ὄχι (ἄρθρο 14).

18. Τί ἀκριβῶς θὰ εἶναι τὸ μητρώον ἑκκλησιαστικῶν λειτουργῶν;

Αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ θετικώτερα χαρακτηριστικά τοῦ νόμου. Ὑπῆρχε καὶ ὡς αἴτημά μας, τὸ ὅποιο εἶχαμε ζητήσει ἐγγράφως ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο.

Μέχρι τώρα ὁ καθένας πού θέλει νὰ παρουσιάσεται ὡς κληρικός καὶ εἰδικώτερα παλαισημερολογίτης, μπορεῖ νὰ ἀφήσει γένεια, νὰ φορέσει ράσα καὶ ἓνα πετραχήλι καὶ νὰ τελεῖ «μυστήρια». Τὰ πιστοποιητικά πού ὑπογράφει πηγαίνουν στὰ Ληξιαρχεῖα καὶ οἱ ληξιαρχοὶ δὲν γνωρίζουν τί νὰ κάνουν. Ἄλλοι καταχωροῦν ἀνεξετάστως τὰ τελούμενα, ἄλλοι ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ ἑκκλησιαστικῶν, ἄλλοι ἀπευθύνονται στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τηλεφωνικῶς ἢ καὶ ἐγγράφως, ζητοῦντες στοιχεῖα περὶ τοῦ ἐγκύρου τῆς ἱερωσύνης τῶν ἐν λόγω κληρικῶν. Πολύ συχνὰ τὰ ζητήματα ἀφοροῦν πρόσωπα ἐντελῶς ἄγνωστα σὲ ἐμᾶς, τὰ ὅποια παρουσιάζονται ὡς κληρικοί. Ἐνα μεγάλο μέρος τῶν ἐγγράφων, πού ἐκδίδουν τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀφοροῦν τέτοιες ὑποθέσεις.

Κάποια στιγμή τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ ἑκκλησιαστικῶν, καὶ εἰδικώτερα τὸ τμήμα ἑκκλησιαστικῆς Διοικήσεως, ζήτησε νὰ κοινοποιήσουμε σὲ αὐτὸ τοὺς καταλόγους τῶν Κανονικῶν Κληρικῶν τῆς ἑκκλησίας μας καὶ νὰ τοὺς ἐνημερώσουμε γιὰ τὶς τυχόν μεταβολές. Κατόπιν τούτου, οὐδένα πρόβλημα στὴν καταχώρηση Μυστηρίων τελεσθέντων ἀπὸ Κληρικούς τῆς ἑκκλησίας μας παρουσιάστηκε τὰ τελευταῖα χρόνια. Προβλήματα ὑπῆρξαν μὲ ἄλλους καθηρημένους ἢ ἀχειροτονήτους φερομένους ὡς κληρικούς.

Τώρα, μὲ τὸ νόμο αὐτὸ θεσμοθετεῖται ἐπισήμως τὸ μητρώον ἑκκλησιαστικῶν λειτουργῶν καὶ θὰ μπορεῖ κάθε ἑκκλησιαστικὴ κοινότητα (ὄχι μόνον ὅσες προσλάβουν τὴ νομικὴ προσωπικότητα τῶν Θ.Ν.Π.) νὰ καταχωρεῖ στὸ μητρώον αὐτὸ τοὺς κληρικούς τῆς καὶ ἔτσι τὰ ὑπ' αὐτῶν τελούμενα θὰ καταχωροῦνται δίχως πρόβλημα στὰ Ληξιαρχεῖα. Οἱ ληξιαρχοὶ δὲν θὰ εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ ἀναζητοῦν πληροφορίες γιὰ τὸν κάθε ἄγνωστο κληρικό πού ἐμφανίζεται καὶ ἐμεῖς θὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀλληλογραφίας τῶν Γραφείων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μὲ τὰ Ληξιαρχεῖα τῶν Δήμων. Απομένει νὰ δοῦμε ποιὰ θὰ εἶναι πρακτικῶς τὰ κριτήρια, γιὰ τὴν καταχώρηση στὰ μητρώα ἑκκλησιαστικῶν λειτουργῶν.

19. Εἶναι ὑποχρεωτικὸ νὰ ἐγγραφοῦν ὡς μέλη τῶν Θ.Ν.Π. ὅλοι οἱ Κληρικοί καὶ οἱ Λαϊκοὶ τῆς ἑκκλησίας μας; Εἶναι κάτι σὰν γενικὴ ἀπογραφή; Κληρικοί πού δὲν θὰ ἐγγραφοῦν ὡς μέλη τῶν ἰδρυομένων Θ.Ν.Π., διότι φοβοῦνται ὑποθετικούς κινδύνους, ἢ γιὰ νὰ μὴν «ἐνταχθοῦν στὸ σύστημα», θὰ ὑποστοῦν κυρώσεις; Τί θὰ γίνεται μὲ τὰ Μυστήρια τὰ ὅποια θὰ τελοῦν, θὰ καταχωροῦνται στὰ Ληξιαρχεῖα;

Κατ' ἀρχὴν κανεὶς, εἴτε Κληρικός, εἴτε λαϊκός, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐγγραφεῖ ὡς μέλος τῶν ἰδρυομένων Θ.Ν.Π..

Δέν γίνεται απογραφή. Μήπως καί τώρα εἶναι ὄλοι γραμμένοι στή Σωματεῖα καί τίς Αστικές Ἐταιρεῖες, πού ἀποτελοῦν τὰ νομικά πρόσωπα τῶν Ἐνοριῶν, Μονῶν καί Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας μας; Ὅχι. Συνεπῶς, οὐδεῖς ὑποχρεοῦται νά ἐγγραφεῖ. Ἀκόμη, κανέναν δέν παρακαλοῦμε νά γίνει ἰδρυτικό μέλος. Ὅσοι δέν κατανοοῦν, ὅτι εἶναι τιμητικό γι' αὐτούς νά ἀποτελοῦν στελέχη τῶν Μητροπόλεων καί ἐπισήμους Συμβούλους τῶν Ἀρχιερέων, δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐγγραφοῦν. Ὅσοι πάλι δέν ἐμπιστεύονται τοὺς Ἀρχιερεῖς τους, τότε, αὐτῶν τῆ συμμετοχή δέν τήν ἐπιθυμοῦμε οὔτε καί ἐμεῖς. Εἴτε Κληρικοί εἶναι εἴτε λαϊκοί. Εἶναι γελοῖο τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι οἱ ἐγγραφόμενοι ὡς μέλη Θ.Ν.Π. θά ἐνταχθοῦν στό σύστημα τοῦ Ἀντιχρίστου. Ὅταν μάλιστα οἱ ἴδιοι ἔχουν συστήσει νομικά πρόσωπα ἄλλου εἴδους (Αστικές Ἐταιρεῖες ἢ Σωματεῖα), γιά νά καλύψουν νομικῶς τὰ Μοναστήρια καί τίς Ἐκκλησίες τους. Ἀλλά ἐπειδή καί μόνον ἔχουν τέτοιο λογισμό καί σκέπτονται μέ αὐτόν τόν τρόπο, εἶναι ἀκατάλληλοι γιά νά ἀποτελέσουν διοικητικά στελέχη τῶν ἰδρυομένων Νομικῶν Προσώπων τῶν Μητροπόλεων. Πλὴν ὅμως, κανένα ἐπιτίμιο δέν πρόκειται νά ἐπιβληθεῖ σέ αὐτούς.

Εἰδικώτερα, οἱ Κληρικοί πού ἐξυπηρετοῦν Ἐνορίες μιᾶς Μητροπόλεως μποροῦν ἄνετα νά μὴν εἶναι ἐγγεγραμμένα μέλη τοῦ Θ.Ν.Π. τὸ ὅποιο αὐτὴ προσλαμβάνει, χωρὶς καμμία ἐπίπτωση στή λειτουργική τους δράση. Οὔτε φυσικά θά ὑποστοῦν κάποιες συνέπειες γι' αὐτό. Μποροῦν μάλιστα ἄνετα νά συμπεριληφθοῦν στόν Κατάλογο Κληρικῶν, πού θά δηλωθεῖ στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἀρκεῖ νά τὸ ἐπιθυμοῦν. Καί γιά νά μὴν ἰσχυρισθοῦν, ὅτι τοὺς δηλώσαμε δίχως τὴ θέλησή τους καί τοὺς «ἐντάξαμε στό σύστημα», ὅσοι Κληρικοί δέν εἶναι ἐγγεγραμμένα μέλη στή Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα, μποροῦν νά ζητήσουν τὴ συμπερίληψή τους στοὺς καταλόγους πού θά σταλοῦν στό Ὑπουργεῖο, συμπληρώνον-

τας μία ἀπλή ὑπεύθυνη δήλωση, μέ ἐπικυρωμένο τὸ γνήσιο τῆς ὑπογραφῆς τους.

20. Κάποιος πού ἔχει ἐγγραφεῖ ὡς ἰδρυτικό μέλος σέ Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο, μπορεῖ νά ἀποσύρει τὴν ὑπογραφή του; Θά γίνει Κληρικολαϊκὴ Σύναξη γιά ἐπιβεβαίωση τῆς συμμετοχῆς τῶν ἰδρυτῶν;

Ὅποιοσδήποτε ἐπιθυμεῖ νά ἀποσύρει τὴ συμμετοχή του, μπορεῖ νά τὸ πράξει «ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν». Κληρικολαϊκὴ Σύναξη γιά τὴν ὑπεύθυνη καί ἀναλυτικὴ ἐνημέρωση τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν ἐπὶ τῆς πορείας ὅλης τῆς διαδικασίας πού προηγήθηκε, ἀπεφάσισε νά κάνει ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Ὁρωπού καί Φυλῆς. Οἱ ἄλλες Μητροπόλεις δέν ἀνακοίνωσαν κάτι τέτοιο. Στὴν περίπτωση τῆς Μητροπόλεως Ὁρωπού καί Φυλῆς, ἡ διαδικασία ἀναζήτησης συμμετοχῶν εἶχε ξεκινήσει πρὸ πολλῶν μηνῶν, ἀκόμη καί πρὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου, ὅποτε κρίθηκε σκόπιμη καί ἀναγκαῖα μία ἐπικαιροποίηση τῆς συμμετοχῆς στὴν ἴδρυση τοῦ Νομικοῦ Προσώπου. Ἡ συγκεκριμένη Μητρόπολη, εἶναι ἤδη ἔτοιμη νά προχωρήσει στὴ ὑποβολὴ τῆς δικῆς της αἰτήσεως καί νά συγκαλέσει τὴν προαναφερθεῖσα Κληρικολαϊκὴ Σύναξη, στὴν ὁποία θά γίνει βεβαίως χρῆση τῆς παρούσας Ἐνημέρωσης.

21. Γιατί ἀπαιτεῖται ἀπὸ κάθε συμμετέχοντα στὴν ἴδρυση ἑνὸς Θρησκευτικοῦ Νομικοῦ Προσώπου ἢ ὑπογραφή ὑπεύθυνης δηλώσεως, ὅτι δέν ἀνήκει ταυτόχρονα σέ ἄλλο Θρησκευτικό Νομικό Πρόσωπο; Μπορεῖ κάποιος πού εἶναι μέλος σέ κάποιο Θρησκευτικό Σωματεῖο ἢ Αστικὴ Ἐταιρεία νά συμμετέχει στὴν ἴδρυση ἑνὸς Θρησκευτικοῦ Νομικοῦ Προσώπου;

Μία ἀπὸ τίς διαφορὲς τοῦ νέου θεσμοῦ τῶν Θρησκευτικῶν Νομικῶν Προσώπων (Θ.Ν.Π.) ἀπὸ τὰ Σωματεῖα καί τίς Αστικές Ἐταιρεῖες εἶναι, ὅτι δέν μπορεῖ κανεὶς νά εἶναι

ταυτοχρόνως μέλος σε δύο ή περισσότερα Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα. Ενώ είναι πολύ κοινό φαινόμενο, κάποιος να είναι μέλος σε πολλά Σωματεία και Αστικές Εταιρείες, δίχως περιορισμό. Πολύ συχνά μάλιστα, ιδίως στον χώρο μας, τα ίδια και τα αυτά πρόσωπα μετέχουν στις διοικήσεις πολλών Διοικητικών Συμβουλίων διαφόρων Σωματείων και αυτός που είναι Πρόεδρος στο ένα, είναι Γραμματέας στο άλλο και Ταμίας σε κάποιο άλλο κ.ο.κ.. Αυτό δεν μπορεί να γίνει στο νέο θεσμό των Θ.Ν.Π.. Η εξήγηση είναι απλή. Ο νόμος συνδέει τα Θ.Ν.Π. με συγκεκριμένο γεωγραφικό τόπο. Μέλη του μπορούν να γίνουν όσοι πιστοί της συγκεκριμένης Θρησκευτικής Κοινότητας κατοικούν σε αυτόν τον γεωγραφικό χώρο¹¹. Γι' αυτό ζητείται και πιστοποιητικό μόνιμου κατοικίας από τον Δήμο. Όπως ακριβώς κάποιος είναι δημότης σε έναν μόνο Δήμο και αν θέλει να εγγραφεί σε άλλον, πρέπει να διαγραφεί από τον προηγούμενο, το ίδιο και με τα Θ.Ν.Π.. Μόνον σε ένα Θ.Ν.Π. μπορεί να ανήκει: «Το μέλος δεν μπορεί να συμμετέχει ταυτόχρονα σε άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, της αυτής ή άλλης θρησκείας ή δόγματος» (άρθρο 3 παρ. 1).

Παράλληλα, ο ίδιος νόμος δεν απαγορεύει σε κάποιον να είναι μέλος ενός Θ.Ν.Π. και ταυτοχρόνως να είναι μέλος σε όσα Σωματεία ή Αστικές Εταιρείες επιθυμεί. Είναι ξεκάθαρος σε αυτό. Ως Θ.Ν.Π. νοούνται μόνον αυτά που θεσμοθετούνται από το νέο νόμο. Τα διάφορα θρησκευτικά Σωματεία και Αστικές Εταιρείες, που εκπροσωπούν Ναούς ή Μονές, ΔΕΝ θεωρούνται Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα,

¹¹ Κατά την στενή έρμηνεία του νόμου. Υπάρχει και ευρεία έρμηνεία του νόμου, κατά την οποία μπορεί κάποιος να διαμένει στην ευρύτερη περιοχή που έδρεύει το Θ.Ν.Π. (στα γεωγραφικά όρια της Περιφέρειας). Υιοθετήθηκε σε πρώτη φάση η στενή έρμηνεία του νόμου, για να μην υπάρξουν προβλήματα κατά την έγκριση από το Πρωτοδικείο, καθώς πρόκειται για μία περίπτωση που και οι ίδιοι οι Πρωτοδικές θα αντιμετώπιζον για πρώτη φορά.

ώστε να αποκλείεται ή ταυτόχρονη συμμετοχή σε αυτά.

22. Με την ίδρυση Θ.Ν.Π. για κάποια Μητρόπολη, καταργείται αυτομάτως κάθε είδους Νομικό Πρόσωπο (Σωματείο, Αστική Εταιρεία) που χρησιμοποιούταν για την νομική της κάλυψη; Υφίστανται κάποιες συνέπειες για τα ήδη ύφισταμένα Σωματεία ή Αστικές Εταιρείες (Ενοριών ή Μονών) από την σύσταση Θ.Ν.Π. για την Μητρόπολη, στην όποιαν γεωγραφικά ανήκουν;

Το καθεστώς των Σωματείων και των Αστικών Εταιρειών που ύφίστανται, δεν επηρεάζεται από την ίδρυση των Θ.Ν.Π.. Απλώς ο νέος νόμος παρέχει τη δυνατότητα στα υπάρχοντα νομικά πρόσωπα (άρθρο 18) να μεταβιβάσουν ατελώς (χωρίς φορολογική επιβάρυνση) την ακίνητη περιουσία τους στα ιδρυόμενα Θ.Ν.Π., αρκεί να το κάνουν εντός ενός έτους από την σύσταση του Θ.Ν.Π. και τρία έτη από την έναρξη της ισχύος του νόμου 4301 (δηλαδή μέχρι την 7-11-2017) και με όμοφωνη απόφαση των μελών τους. Υπάρχει ωστόσο ή πιθανότητα, οι φοροαπαλλαγές τις οποίες απολαμβάνουν μέχρι τώρα τα Σωματεία και οι Αστικές Εταιρείες να μη διατηρηθεί στο μέλλον.

23. Είναι αλήθεια, ότι η Ιερά Σύνοδος συμβουλευεται και χρησιμοποιεί ως δικηγόρο τον Νομικό Σύμβουλο του Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου και μάλιστα αυτόν που συνηγόρησε εναντίον της Ιεράς Μονής Εσφιγμένου;

Στο σημείο αυτό έχουν αναμιχθεί δύο διαφορετικές πληροφορίες και συνέθεσαν ένα τεράστιο ψέμα. Η Ιερά Σύνοδος συμβουλευεται όχι ένα, αλλά διάφορα δικηγορικά γραφεία, προσπαθώντας να λαμβάνει την καλύτερη δυνατή¹² νομική γνώμη από

¹² Με δεδομένες τις περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες που έχει.

τούς πλέον ειδικούς για τὸ κάθε ζήτημα. Ανάμεσά τους εἶναι καὶ δύο δικηγορικὰ γραφεῖα, πὺν εἶναι δοκιμασμένα μὲ ἐπιτυχίες στὰ δικαστήρια, πρᾶγμα πολὺ σημαντικό, ἀλλὰ κυρίως τὰ στελέχη τους (δικηγόροι) διαθέτουν ἦθος καὶ εὐπρέπεια.

Τὸ πρῶτο δικηγορικὸ γραφεῖο εἶναι τῆς κ. Ἰφιγένειας Καμτσιδου, ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης. Πρόκειται γιὰ τὴ Δικηγόρο, ἡ ὁποία πρᾶγματι συμμετείχε στὴν προσφυγὴ τῶν Πατέρων τῆς γνησίας Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου κατὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, βάσει τῆς ὁποίας ἀποφασίσθηκε ἡ ἀπέλασή τους ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἀλλὰ ἦταν **μὲ τὸ μέρος τῶν Ἐσφιγμενιτῶν Πατέρων**. Ἡ κ. Καμτσιδου ἔχει ἀναλάβει τὸν ἀγῶνα ὑπερασπίσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Πάντων Ζακύνθου (τοῦ Μακαριστοῦ Γέροντος Ἀδριανοῦ τοῦ Σιναΐτου) ἀπὸ τὶς ἀρπακτικὲς διαθέσεις τῆς Μονῆς Βατοπεδίου.

Τὸ δεύτερο δικηγορικὸ γραφεῖο εἶναι ἡ «Δικηγορικὴ Ἐταιρεία Νικ. Κτιστάκης καὶ συνεργάτες» στὴν Θήβα, πὺν ἔχει μακρὰ παράδοση στὴν ὑπεράσπιση τῶν δικαιωμάτων τῶν Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Ὁ παππούς, Ἰωάννης Κτιστάκης, Δήμαρχος τότε (1937) τῆς Θήβας καὶ δικηγόρος, ἐλευθέρωσε τὸν μακαριστὸ Πρεσβύτερο τῆς Ἐκκλησίας μας π. Χρῆστο Γκιόκα ἀπὸ τὰ ἄδικα δεσμὰ τῆς φυλακῆς. Ὁ πατέρας, πὺν ἔχει σήμερα τὴν Δικηγορικὴ Ἐταιρεία, κ. Νικόλαος Κτιστάκης, ὑπερασπίσθηκε ἐπιτυχῶς τὸν Μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κυρὸ Χρυσόστομο στὰ δικαστήρια τῆς Θήβας, ὅταν εἶχε κατηγορηθεῖ γιὰ ἀντιποίηση τοῦ ἀξιώματος τοῦ λειτουργοῦ τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὸ 1990. Ὁ ἕνας γιὸς (τρίτη γενιά), Ἰωάννης Κτιστάκης ὁ νεώτερος, ὑπερασπίσθηκε ἐπιτυχῶς καὶ μὲ ἐπαγγελματισμὸ στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας τὴν ὑπόθεση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικήτα Καλύμνου, τὸν ὁποῖο ἡ Νεοημερολογικὴ Μητρόπολη Καλύμνου εἶχε

αὐθαιρέτως χαρακτηρίσει Ἐνορία καὶ ἐπεχείρησε νὰ τὸν οἰκειοποιηθεῖ, ἐνῶ ἀνήκε σὲ Παλαιοημερολογίτες. Ἡ ὑπόθεση κρίθηκε ἀπὸ τὴν Ὀλομέλεια τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ κερδήθηκε καὶ ὁ Ναὸς τῶρα χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας, δίχως προβλήματα. Ὁ συγκεκριμένος ἔχει πολλὰς ἐπιτυχίες ἐνώπιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ὑπόθεση τοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Πριγκίπου, τὸ ὁποῖο ἐπεστράφη στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὸ Τουρκικὸ Δημόσιο. Πρᾶγματι, ὁ Ἰωάννης Κτιστάκης συμβουλεύει ἔκτοτε τὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τέτοια ζητήματα, ὑπερασπιζόμενος τὰ δικαιώματα τῆς ἑλληνικῆς μειονότητας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐντὸς τοῦ τουρκικοῦ Κράτους. Ποτέ, ὅμως, δὲν ἔχει ἀναμιχθεῖ στὸ ζήτημα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἐσφιγμένου. Ὁ δεύτερος υἱός, ὁ Ἐλευθέριος, μέλος καὶ αὐτὸς τῆς οικογενειακῆς Δικηγορικῆς Ἐταιρείας, θὰ ὑπερασπισθεῖ ἐνώπιον τῶν ἀρμόδιων Ἑλληνικῶν δικαστηρίων ὅλες τὶς ὑποθέσεις γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς νομικῆς μας προσωπικότητας ὑπὸ τὸν νέο νόμο 4301.

Γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ νέου νόμου 4301 συναμφοτέρα τὰ δικηγορικὰ γραφεῖα, μᾶς συμβούλεψαν ὅτι, παρὰ τὰ ὅποια μειονεκτήματά του, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ χρῆση τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας.

24. Γιατί δὲν ἔγινε κάποια Ἐγκύκλιος κατὰ τὸ ξεκίνημα τῆς διαδικασίας;

Τὸ ζήτημα τῆς προσκλήσεως νομικῆς προσωπικότητας ἀπὸ τὰ καθιδρύματα τῆς Ἐκκλησίας κάθε βαθμίδος (Ἐνορίες, Μοναστήρια, Μητροπόλεις, Σύνοδος), δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀντικείμενο ἀποστολῆς Ἐγκυκλίου. Ἄλλωστε, δὲν χρειάζεται νὰ γίνῃ κάποια πανελλήνια κινητοποίηση γιὰ τὸ θέμα. Οἱ τουλάχιστον τριακόσιοι πιστοί, πὺν ἐμπιστεύονται τοὺς Ἀρχιερεῖς τους καὶ θέλουν νὰ τοὺς βοηθήσουν στὴν ἴδρυση τῶν νομικῶν προσώπων τῶν Μητροπόλεων, ἦταν πολὺ εὐκόλο νὰ βρεθοῦν. Ἐπιπλέον, οἱ Μητροπόλεις οἱ

όποιες τώρα προσλαμβάνουν τή νομική προσωπικότητα ὡς Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα, ἤδη διαθέτουν νομική προσωπικότητα Ἀστικής Ἐταιρείας. Ἄν ὁ νέος θεσμός δέν ἀπαιτοῦσε τήν συμμετοχή τόσο μεγάλου ἀριθμοῦ προσώπων, ἢ μετάβαση ἀπό τή μία μορφή στήν ἄλλη θά εἶχε γίνει ἤδη δίχως νά προκληθεῖ θόρυβος.

Ἐπιπλέον, μία Ἐγκύκλιος θά ἦταν ἀδύνατον νά ἐξηγήσει ἐπαρκῶς τὸ θέμα. Οἱ Μητροπόλεις πού προσλαμβάνουν αὐτή τή νομική μορφή, προέκριναν τή λύση τῆς Συνάξεως τῶν Κληρικῶν τῆς κάθε μίας καί τῆς ἀναθέσεως στοὺς Ἱερεῖς τῆς ἀρμοδιότητος εὐρέσεως τῶν πιστῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θά ἐπιθυμοῦσαν νά βοηθήσουν. Δυστυχῶς, κάποιοι Κληρικοί δέν κατενόησαν ἐπαρκῶς τὸ θέμα καί ἄλλοι, ἀντὶ νά βοηθήσουν, οἱ ἴδιοι ἀντιτάχθηκαν στή διαδικασία, ἐνῶ ἄλλοι προσπάθησαν νά βοηθήσουν, ἀλλὰ δέν εἶχαν ἐπαρκῆ γνώση

τοῦ θέματος, γιὰ νά ἀπαντοῦν στίς ἀπορίες τῶν πιστῶν. Αὐτὰ τὰ δημιουργηθέντα κενὰ καλεῖται νά καλύψει ἡ παροῦσα Ἐνημέρωση.

Τελικῶς, καταλήγουμε μὲ τήν διαπίστωση, ὅτι ὁ θεσμός τῶν Θρησκευτικῶν Νομικῶν Προσώπων μᾶς παρέχει ἓνα νέο νομικὸ ἐργαλεῖο, πού μποροῦμε νά χρησιμοποιήσουμε, γιὰ νά διασφαλίσουμε τὰ δικαιώματά μας, ἀλλὰ καί τήν ὀνομασία μας. Ἄν δέν τὸ χρησιμοποιήσουμε ἐμεῖς, κάποιοι ψευδο-ΓΟΧ θά χρησιμοποιήσουν τὸν νόμο καί ἂν ἀναγνωρισθοῦν μὲ τὸ ὄνομα τῶν Γνησίων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἐμεῖς δέν θά ἐπιτρέπεται νά τὸ χρησιμοποιοῦμε. Αὐτὸ φυσικὰ δέν πρέπει νά τὸ ἐπιτρέψουμε ποτὲ νά συμβεῖ.

Ἰανουάριος 2015

Ἐκ τῆς Ἀρχιεπιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ - ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1928. Δημοσιογραφικὸν Ὅργανον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος. Περίοδος Γ' Ἔτος 87ο Τεῦχος 984α. ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ – ΙΑΝ. 2015 Ἰδρυτής: Ἀνδρέας Βαπορίδης († 1976). Ἐκδότης: Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ. Διευθυντής: † Ὁ Μαραθῶνος Φώτιος. Ὑπεύθυνος Συνδρομῶν - Ἐμβασμάτων Κατσαγώνης Κωνσταντῖνος, Κάνιγγος 32, Τ.Κ. 106 82, ΑΘΗΝΑΙ. Συνδρομαί: Ἐσωτερικοῦ ἐτησίᾳ 15 εὐρώ Ἐξωτερικοῦ 25 \$ Η.Π.Α. Τιμὴ φύλλου 1 εὐρώ. ISSN: 1107-6763. Ἰδιοκτησία - Κεντρικὴ Διάθεσις: «ΓΕΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Γ.Ο.Χ. ΕΛΛΑΔΟΣ» Ὁδὸς Κάνιγγος, 32, Τ.Κ. 106 82, ΑΘΗΝΑΙ Τηλ.: 210 38 28 280 -Fax: 210 38 47 365 www.ecclesiagoc.gr e-mail: ecclesiagoc@gmail.com. Τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα ἀποδίδονται εἰς τὴν διεύθυνσιν.